

**MATKASPORDI
JUHENDMATERJALE**

TALLINN 1958

A-22074

MATKASPORDI
JUHENDMATERJALE

TARTU ÜLKOOL
RAAMATUKOGU

TALLINN 1958

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU JUURES ASUVA
KEHAKULTUURI- JA SPORDIKOMITEE

KÄSKKIRI

Tallinnas, «11.» veebruaril 1957. a., nr. 40

Tuginedes Turismisektsiooni presiidiumi ettepanekule ja arvestades selleks Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele- ja Kirjanduse Instituudi pooldavat seisukohta, muudan Turismisektsiooni nimetuse Matkaspordisektsiooniks.

Ka kõigil muudel juhtudel, kus seni kasutatakse eesti keeles sõna turism ja sellest tuletatud liitsõnu ühenduses matkamise kui spordiga, kasutada turismi asemel sõnu matkamine ja matkasport ning neist tuletuvaid liitsõnu.

(A. Vaiksaar)

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva
Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe
asetäitja

MATKASPORDI JÄRGUNÕUDED

*Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva
Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjaga
nr. 13 — 26. jaanuarist 1957. a.*

Spordijärk	Sooritada alljärgnevate raskuskategooriatega matkad osavõtjana või matkarühma juhina												
	Kõikku	Esimene raskuskategooria				Teine raskuskategooria				Kolmas raskuskategooria			
		suvel		talvel		suvel		talvel		suvel		talvel	
		osavõt- jana	juhina	osavõt- jana	juhina	osavõt- jana	juhina	osavõt- jana	juhina	osavõt- jana	juhina	osavõt- jana	juhina
Meistersportlane	12	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Esimene	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1*	—	—	—
Teine	5	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Kolmas	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Noorte	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

* On lubatud asendada kolmanda raskuskategooria matkaga talvel.

Igasuguse raskuskategooriaga matkal tuleb koos kehalise ja rakendusliku ettevalmistusega lahendada ka kodumaa tundmaõppimise ülesandeid, nagu matkarajooni ajaloo, kultuuri ja majandusega tutvumine, arhitektuuriliste ja ajalooliste mälestusmärkide vaatlemine, ettevõtete, kolhooside, sovhooside, muuseumide jt. asutuste külastamine jne.

Matkamisel tuleb tegelda ühiskondlikult kasuliku tööga, näiteks täita teaduslike asutuste ja muuseumide ülesandeid, koostada üksik- asjaline kirjeldus matkarajooni kohta, pidada loenguid kohalikele elanikkonnale jne.

Matka arvestatakse spordijärgu taotlemisel, kui see sooritati puhkuse ajal (õppevaheajal) matkasportlikel eesmärkidel. Matk peab vastama instruksiooni «Sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organisaatorite, matkarühma juhtide ja osavõtjate kohustustest» ning instruksiooni «Marsruudi- ja klassifikatsioonikomisjonide tööst» nõuetele.

TAIENDAVID NÕUDED

Meistersportlane

Sooritada arvestuslikud matkad vähemalt neljas NSV Liidu erinevas geograafilises rajoonis ja vähemalt kolme matkamismoodusega; omada valitud matkamismooduse alal vähemalt nooreminstruktori nimetus; pärast esimese spordijärgu omistamist juhtida puhkepäevamatku kodukohas, millised summaliselt vastaksid esimese raskuskategooria matka normidele; omada kolmas spordijärk kas alpinismis, murdmaasuusatamises, purjespordis, sõudmises, ujumises, ratsaspordis, jalgrattaspordis või mäesuusatamises. Kolmanda raskuskategooria matka juhtimisel peavad selle marsruut ja ülesanded olema kooskõlastatud üleliidulise turismisektsiooni presiidiumiga.

Esimene järk

Sooritada arvestuslikud matkad vähemalt kahes NSV Liidu erinevas geograafilises rajoonis; pärast teise spordijärgu omistamist juhtida puhkepäevamatku kodukohas, millised summaliselt vastaksid esimese raskuskategooria matka normidele.

Teine järk

Sooritada teise järgu sportlase ettevalmistamise kava nõuded (vt. lisa). Teise spordijärgu olemasolu puhul alpinismis, purjespordis (kaugesõidus) või suusatamises võib vajaliku teise raskuskategooria matkade arvu osavõtjana vähendada ühele matkale.

Kolmas järk

Sooritada kolmanda järgu sportlase ettevalmistamise kava nõuded (vt. lisa). Omada märk «NSV Liidu matkaja».

Spordijärgu säilitamine

Kolmanda ja teise spordijärgu säilitamiseks on vaja üks kord kahe aasta jooksul sooritada esimese raskuskategooria matk; esimese spordijärgu säilitamiseks — teise raskuskategooria matk; meistersportlastel — juhtida teise raskuskategooria matka või võtta osa kolmanda raskuskategooria matkast.

MATKADE RASKUSKATEGOORIATE MÄÄRAMINE

Näitajate tabel

Matkamoodus ja raskuskategooria	Jalgsimatk			Suusamatk			Paadimatk			Jalgsimägitak			Jalgrattamatk	
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2
Matka kestus päevades	10	14	19	8	12	16	10	14	19	10	14	19	10	14
sealhulgas väheasustatud paikades	—	4	8	—	4	8	—	4	8	—	4	8	—	4
Üldine pikkus kilomeetrites	180	250	300	180	250	300	200	300	400	160	200	250	400	800
sealhulgas looduslike takistuste ületamisega	—	50	100	—	50	100	—	50	100	—	40	80	—	50
Välitingimustes ööbimiste arv	3	8	15	—	2	6	3	8	15	3	8	15	3	8
Matka lõppedes esitatav aruandlusdokument	<p>Esimese raskuskategooria matkal: matka pass ja suuline aruanne kehakultuurikollektiivis. Teise raskuskategooria matkal: kirjalik aruanne. Kolmanda raskuskategooria matkal: üksikasjalik kirjalik aruanne.</p>													

Märkused. 1. Paadimatkade pikkus on kehtestatud liikumise kohta seisvatel veekogudel (järvedel, veehoidlatel, tasandikujõgedel jt.) voolu kiirusega kuni 3 km/t. Liikumisel päri voolu suuredatase norme 30% võrra juhul, kui voolu kiirus on üle 3 km/t.

2. Jalgsi-mägimatkad peavad sisaldama antud rajooni lumepiirist (Kaukaasias — 2700 m, Altai — 3000 m, Tjan-Sanis — 3300 m, Pamiiri-Alais — 4000 m) kõrgemal asuvaid mäekurusid. Selliste mäekurude arv peab olema vähemalt: Kaukaasias kolmanda raskuskategooria matkadel — 6, teise raskuskategooria matkadel — 4, esimese raskuskategooria matkadel — 2, Tjan-Sani keskosas ja Altai — vastavalt 3, 2 ja 1, Tjan-Sani lääneosas ja Kirgiisi Ala-Taus — 4, 2 ja 1, Pamiiri-Alais — 2, 1 ja 1.

3. Looduslikeks takistusteks arvatakse:

a) jalgsimatkadel — metsatihnikud, tuulemurrud, võsastikud, sood, liivased alad ja raske murdmaastik; murdmaastik määratakse kindlaks marsruudikomisjoni poolt;

b) paadimatkadel — liikumine vastu voolu (voolu kiirus üle 3 km/t), kärestikud, madalikud, ummistused ja veekasvudega täiskasvanud alad;

c) suusamatkadel — raske murdmaastik, liikumine metsamassiivis väljaspool teid ja jalgradu;

d) jalgsi-mägimatkadel — liikumine jääliustikel, lumeväljadel või lumistel nõlvadel, nn. «elusatel», kaljustel või suurte rahnu-dega kaetud aladel. Peale selle hinnatakse mäekurude ületamist kui teatud hulga looduslike takistustega teelõigu läbimist. Mäekurud, mis ei kuulu alpinistide klassifikatsiooni, kuid on 200 m võrra kõrgemal antud rajooni lumepiirist, võrdsustatakse 5 km teelõigule; klassifitseeritud mägitööd IA, IB, IIA, IIB raskuskategooriaga ja klassifitseerimata, kuid raskuse poolest neile vastavad mäekurud võrdsustatakse vastavalt 7, 8, 9 ja 10 km teelõigule;

e) jalgrattamatkadel — raske murdmaastik, sood, liivased alad.

4. Väheasustatud alade all mõistetakse rajooni, kus grupi liikumisel marsruudi järgi, takistuste ületamisel jne. tuleb arvestada ainult oma varustust, jõudu ja oskust, kus grupi liikumisteel asuvad asustatud punktid on teise raskuskategooria marsruutidel vähemalt kahe ööpäevateekonna kaugusel ja kolmanda raskuskategooria marsruutidel nelja ööpäevateekonna kaugusel (neil, kellel on kahenädalane aastapuhkus — kolme ööpäevateekonna kaugusel). Grupi liikumisteest kõrvalejäävad asustatud punktid peavad olema vähemalt ühe ööpäevateekonna kaugusel.

5. Matkasportlastel, kellel on aastas kahenädalane puhkus, on lubatud:

a) sooritada teise raskuskategooria matkad lühendatud marsruudi järgi; seejuures tuleb täiendavalt sooritada vähemalt kolm puhkepäevamatka, igaüks pikkusega vähemalt 25 km;

b) asendada kolmanda raskuskategooria matk kahel erineval hooajal (talvel või suvel) sooritatavate matkadega.

Teise ja kolmanda raskuskategooria matkade näitajad matkasportlastele, kellel on aastas kahe nädalane puhkus:

Matkamis- moodus ja ras- kuskategooria	Jalgsi- matk		Suusa- matk		Paadi- matk		Jalgsi- mägi- matk		Jalg- ratta- matk
	2	3	2	3	2	3	2	3	2
Matka kestus päevades	10	10	10	10	10	10	10	10	10
sealhulgas väheasustatud paikades	4	6	4	6	4	6	4	6	4
Uldine pikkus kilomeetrites	220	200	220	200	260	230	170	160	700
sealhulgas looduslike ta- kistuste ületa- misega	50	75	50	75	50	75	40	60	50
Välitingimus- tes ööbimiste arv	8	10	2	4	8	10	8	10	8

Lisa matkasporti järgunõuetele

TEISE JÄRGU SPORTLASE ETTEVALMISTAMISE KAVA MATKASPORDIS

1. Matkasordi ülesanded ja organisatsioon NSV Liidus — 3 tundi.
Nõukogude matkasport kui töötajate kommunistliku kasvatus-
vahend. Nõukogude matkasordi arendamise teed ja ülesanded. Matka-
alase kaadri (matkamärgi kandjate, järgusportlaste, instruktorite)
ettevalmistamine NSV Liidus.

Matkasordi komisjonide (marsruudikomisjonid ja kvalifikatsiooni-
komisjonid) töö.

Matkasordialane propaganda NSV Liidus. Suusatamise või mõne
suvise matkamismooduse (jalgsimatka, jalgsi-mägimatka, paadimatka
või jalgrattamatka) üksikasjalik iseloomustus.

2. Põhilised teatmed kodukohast — 4 tundi.

(vt. vastavat lõiku kolmanda järgu sportlase ettevalmistamise
kavast).

3. Põhilised teatmed matkarajoonist (teise raskuskategooria mars-
ruudi järgi) — 5 tundi.

Matkarajooni üksikasjalik füüsilis-geograafiline iseloomustus. Geo-
loogiline ajalugu. Kliimatilised ja meteoroloogilised iseärasused. Loo-

duslike takistuste iseloomustus marsruudil (valitud matkamismooduses). Rajooni lühike ajalooline ülevaade. Ekskursiooniobjektid, koduloomuseumid. Teise ja kolmanda raskuskategooria marsruutide võimalikud variandid. Kirjandus rajooni kohta.

4. Ettevalmistus sportlikuks matkaks — 10 tundi.

Matkaülesannete kindlaksmääramine. Ettevalmistusplaan. Grupijuhi ülesanded matka ettevalmistamisel. Teise ja kolmanda raskuskategooria marsruutide läbitöötamine. Side organisatsiooniga, kes annab loa marsruudile asumiseks, marsruudi variandid, kontrolli organiseerimine matka käigu üle.

Matkavarustus (suusamatkal ja ühel suvistest matkamismoodustest). Varustuse valik, selle ettevalmistamine matkaks ja varustuse hooldamine teel.

Matkasportlase kehaline ja spetsiaalettevalmistus. Arstlik kontroll, osavõtt VTK II astme normide sooritamiseks, hommikvõimlemine ja veeprintseduurid. Matkasportlase treening suusamatkaks ja üheks suvistest matkamismoodustest. Kalendaarne spetsiaaltreening raskeks matkaks (suusamatkaks ja üheks suvistest matkamismoodustest).

Matkasportlase topograafiline ettevalmistus. Kaardid, skeemid ja plaanid. Kompass, asimuut ja magnetiline deklinatsioon. Silmamõõt. Liikumine asimuudi järgi eriti rasketes tingimustes suvel ja talvel. Marsruudi skeemi koostamine.

5. Sportliku matka sooritamine — 12 tundi.

Looduslike takistuste liigid ja nende ületamise moodused matkal (suusamatkal ja ühel suvistest matkamismoodustest). Liikumistehnika. Grupijuhi ülesanded päevarežiimi kindlustamisel. Matkataktilika mõiste.

Puhke- ja ööbimispaiga organiseerimine välitingimustes (suusamatkal ja ühel suvistest matkamismoodustest). Jalanõude ja riietuse kuivatamine ja hooldamine. Spetsiaalvarustuse hooldamine. Grupijuhi kohustused matkapaiga organiseerimisel välitingimustes.

Julgeoleku kindlustamine matkal (suusamatkal ja ühel suvisel matkamismoodusel). Hädahoolduste liigid ja ettevalmistusabinõud teekonnal. Grupijuhi kohustused julgeoleku kindlustamisel.

Esmaabi matkal (vt. vastavaid küsimusi kolmanda järgu sportlase ettevalmistamise kavast).

6. Kokkuvõtete tegemine matkast — 2 tundi.

Kirjalike aruannete koostamine matkast. Koduloonurkade organiseerimine. Matka-alase raamatukogu soetamine. Sektsioonide ülesanded raskete teise ja kolmanda raskuskategooria matkade korraldamise kogemuste vahetamisel.

Metoodilised juhised

Ettevalmistus teise spordijärgu saavutamiseks toimub matkasporti instruktoriga juhitud. Sektsioonides või baasides (laagrites) moodustatakse kolmanda järgu matkasportlastest õppegrupid ettevalmistamiseks teise kategooria marsruudiga matkaks. Järgusportlaste ettevalmistamine toimub kahes matkamismooduses (suusatamise ja ühes suvistest moodustest), kusjuures üks neist loetakse põhiliseks ja selle moodusega tuleb sooritada teise raskuskategooria matk.

Ettevalmistus koosneb teoreetilisest kursusest (kava üksikutes osades on näidatud minimaalne aeg — 36 tundi), praktilistest õppustest ruumis ning õppe- ja treeningtundidest maastikul.

KOLMANDA JÄRGU SPORTLASE ETTEVALMISTAMISE KAVA MATKASPORDIS

(Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjaga nr. 136 — 3. juunist 1957. a. lisa nr. 5)

1. Matkaspordi ülesanded ja organisatsioon NSV Liidus — 2 tundi

Matkamine kui sotsialistliku kodumaa tundmaõppimise ja nõukogude patriotismi kasvatamise vahend.

Matkamise tähtsus töötajate tervise tugevdamise, kehalise kasvatus ja sportliku ettevalmistuse ühe vahendina. Rakenduslike oskuste osa matkaspordis.

Matkaspordi aktiivi organisatsioon: kehakultuurikollektiivi matkaspordisektsioon ettevõtetes, asutustes ja õppeasutustes, sektsiooni põhilised ülesanded. Puhkepäevamatkad. Kohalikud ja kaugmatkad. Omaalgatusliku matkamise tähendus. Matkaspordilaste kokkutulekute ja võistluste osatähtsus matkaspordi propagandale. Märk «NSVL matkaja», järgud matkaspordis (põhilised nõuded).

2. Põhilised teatmed kodukohast (või matkarajoonist) — 4 tundi

Kodukoha (matkarajooni) kaart, füüsilis-geograafilised iseärasused ja reljeef. Jõesid ja järved. Kliima. Ilmamuutuse kohalikud tunnused. Loomastik. Taimestik.

Rahvastik, administratiivne jaotus. Kodukoha (matkarajooni) tähtsamad ajaloolised andmed. Loodusvarad. Peamised rahvamajandusharud. Majanduslik ja kultuurialane ülesehitustöö. Tähtsamad ekskursiooniobjektid ning ajaloolised ja kultuurilised mälestusmärgid.

3. Sportliku matka ettevalmistus — 3 tundi

Matkaülesannete kindlaksmääramine. Grupi komplekteerimine, ülesannete jaotamine, nõuded matkajuhile ja osavõtjaile. Matka ettevalmistamise plaan. Marsruudi väljavalimine ja läbitöötamine. Konsultatsiooni saamine. Liikumise graafik ja skeem. Koormuse normid vastavalt vanusele ja soole. Toidunormid ja toiduainete valimine. Matka eelarve. Marsruudi kinnitamine, matkadokumendid. Matka kontrolltähtajad.

Matka varustus. Isiklik varustus. Riidetuse ja jalanõude valimine. Uhisvarustus. Apteek. Varustuse hoidmine ja hooldamine. Erivarustus. Seljakoti pakkimine ja transport, kandami jaotus. Varustuse remont teel.

Kehaline ettevalmistus ja matkaeelne treening. Arstlik läbivaatus. Osavõtt VTK I astme normide täitmisest. Hommikvõimlemine ja vee-protseduurid. Treeningumatkad, ettevalmistus looduslike takistuste ületamiseks.

Matkaja topograafiline ettevalmistus. Kaardi lugemine. Mõõtkava

ja selle väljendusviisid. Marsruudi skeemi koostamine. Orienteerumine maastikul. Kompass, orienteerumise mooduseid ilma kompassita. Asimuut. Liikumine kaardi ja kompassi abil mitmesugusel maastikul.

4. Sportliku matka sooritamine — 2 tundi

Liikumise tehnika ja ohutusabinõud. Päevakava. Liikumise kord, matkajate rivistus matkakolonnis, tee valimine, teeluure.

Ööbimise organiseerimine matkal. Ööbimise organiseerimise tehnika: laagrikoha valimine, planeerimine, telkide püstitamine, laagri organiseerimine ilma telkideta, lõkke tegemine, lõkete tüübid, toidu valmistamine, varustuse kuivatamine, laagri lõpetamine. Ühepäevaste peatuste organiseerimine, näitlik päevakava ühepäevasel peatusel.

Matkagrupp teel. Teekonna märkmed, matkapäevikud. Kohtumised kohaliku elanikkonnaga. Ühiskondlikult kasulik töö. Kodu-uurimise ülesannete täitmine. Praktiline tutvumine matkarajooniga. Looduskaitse ja võitlus salaküttimisega. Matkadistsipliin. Matkajate käitumine asustatud punktides. Osavõtjate ja grupijuhhi kohustused õnnetusjuhtumite vältimiseks teel.

5. Matka hügieen ja esmaabi — 2 tundi

Hügieen ja esmaabi matkal. Isiklik hügieen ja enesekontroll. Arsti konsultatsioon enne marsruudile väljumist. Profülaktilised abinõud teel: külmumise, kuumarabanduse, päikesepiste, hõõrumiste vältimine. Päikese- ja veevannid. Toidurežiim. Esmaabi külmumise, põletuste, haavade, hõõrdumiste ja traumade puhul. Sidemete liigid ja sidumisvõtted. Kunstlik hingamine, haigestunute ja kannatanute transporteerimine arstiabipunkti.

6. Matkakokkuvõtete tegemine — 1 tund

Marsruudi passi koostamine. Matkapropaganda matkasportisektsioonis: suulised aruanded, fotomontaažid ja matkaalased lehed, näituste korraldamine, matkal võetud filmide demonstreerimine.

Metoodilised juhised

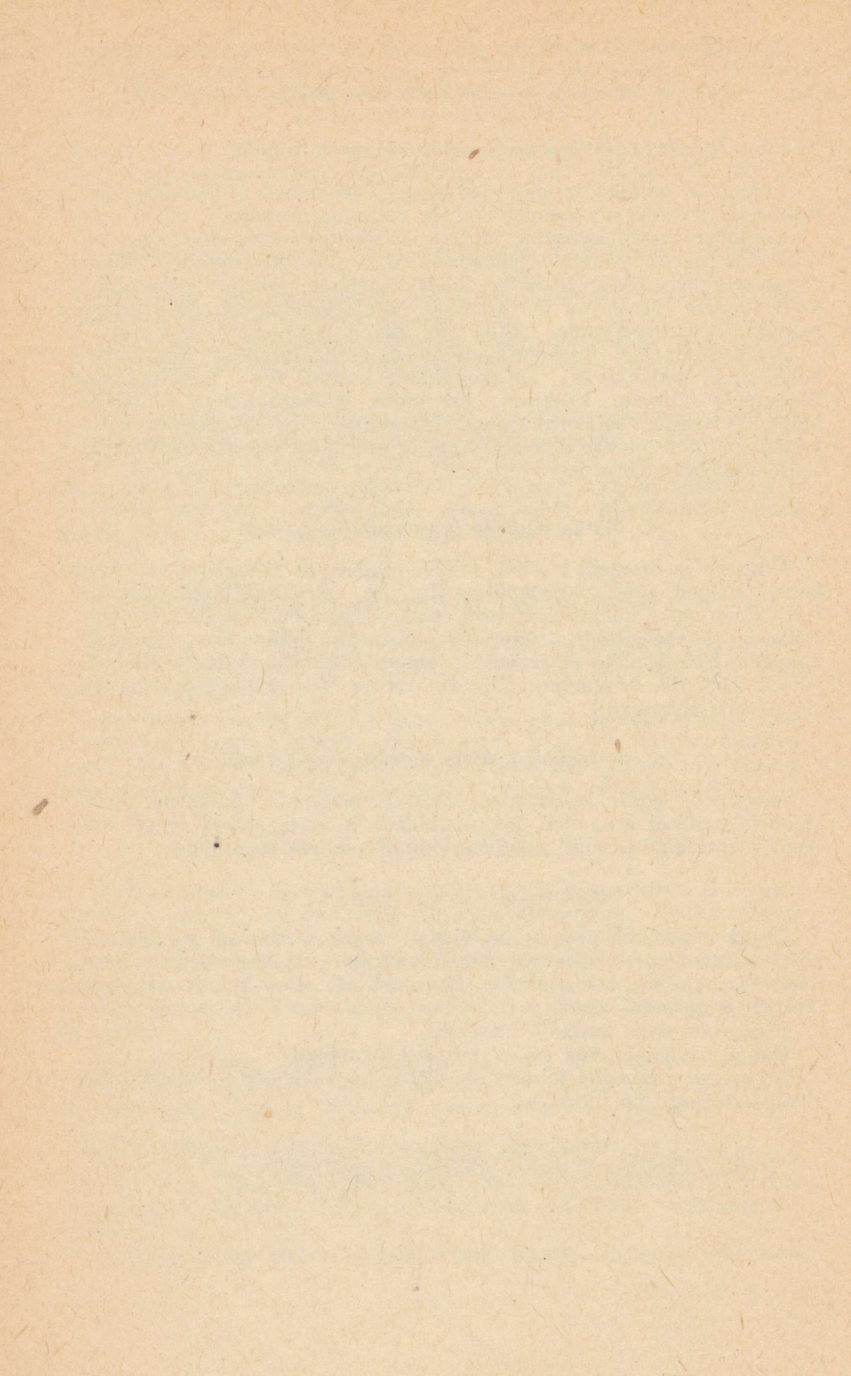
Õppus käesoleva programmi alusel organiseeritakse matkasporti ühiskondlike instruktorite või nooreminstruktorite juhtimisel, sektsioonides või baasides, kus toimub matkasportlaste ettevalmistus III spordijärgu programmi alusel.

(Soovitav enne matkale minekut.)

Õppus tuleb läbi viia nii ruumis kui maastikul.

Arvestuse vastuvõtt toimub kooskõlas instruksiooniga «Kvalifikatsioonikomisjonitöö juhend».

Märkus: Arvestusele võidakse lubada ka omaalgatuslikult I raskuskategooria matka sooritanud matkasportlasi.

MATKASPORDI AJUTISED VÕISTLUSMÄÄRUSED

Töötatud välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Keha-
kultuuri- ja Spordikomitee Turismisektsiooni poolt 1957. a.

VÖISTLUSTE LIIGID

I. Orienteerumisvõistlused

Orienteerumisvõistlustega kontrollitakse matkajate tehnilis-taktikalist ning füüsilist ettevalmistust liikumiseks mitmesugustes maastiku- ning meteoroloogilistes tingimustes.

Orienteerumisvõistlustel läbitakse maksimaalse kiirusega varem tundmatu, teadaoleva pikkuse ja raskusega ning sportliku matka tingimustele vastav marsruut.

Võistlusi viiakse läbi väheasustatud vaheldusrikkas metsases rajoonis. Võistlusdistantid on pealtvaatajaile suletud. Pealtvaatajaid võib lubada stardi ja finiši juurde.

Võistlused toimuvad suvel jalgsi, talvel suuskadel.

Võistlusi võib läbi viia nii päeval kui ka öösel.

Võistlused on võistkondlikud.

M ä r k u s: Matkaalase töö ja matkasportlike võistluste korraldamise kogemusi omavad organisatsioonid võivad läbi viia kahepäevaseid orienteerumisvõistlusi, mis erinevad ühepäevastest distantsi pikkuse ja vahefiniši ning -stardi organiseerimise poolest.

II. Matkatehnika võistlused

Matkatehnika võistlustega kontrollitakse matkajate füüsilist ettevalmistust ning nende oskust ületada looduslikke takistusi tehniliselt õieti.

Matkatehnika võistlustel tuleb läbida lühima ajaga ning matkatehnika seisukohalt õigesti jalgsi-, paadi-, suusa-, jalgratta- või mägi-matkadel esinevate takistuste riba.

Võistlused viiakse läbi väikesel maa-alal, kus takistused on olemas või kergesti loodavad.

Matkatehnika võistlustesse lülitamiseks soovitatavate takistuste näitlik loetelu on toodud lisa nr. 1.

Pääs võistlusdistanti juurde peab olema pealtvaatajatele lubatud.

Võistlused suvel viiakse läbi kombineerituina (jalgsi, paatidel jne.), talvel — suuskadel.

Võistlusi viiakse läbi ainult päeval.

Võistlused on võistkondlikud.

A. Matkaspordi takistusriba

Matkaspordi takistusriba on selline matkatehnika võistlus, millel kõik võistlusdistanti lülitatud takistused ületatakse kõigi võistkonna liikmete poolt.

B. Matkaspordi teatevõistlus

Matkaspordi teatevõistlus on selline matkatehnika võistlus, millel ületatakse iga võistlusdistanti lülitatud takistus võistkonna ühe liikme poolt.

III. Matkaspordi kahevõistlus

Matkaspordi kahevõistlus koosneb ülaltoodud kahest võistlusalast (orienteerumisvõistlus ja matkatehnika võistlus).

VÕISTLUSTEST OSAVÕTJAD

I. Võistlejate grupid ja võistkondade koosseis

1. Võistlejad jagatakse gruppidesse:
  - a) mehed-järgusportlased,
  - b) naised-järgusportlased,
  - c) mehed — märgi «NSVL matkaja» omajad,
  - d) naised — märgi «NSVL matkaja» omajad.
2. Võistkonnad matkaspordi teatevõistluses võivad koosneda mees- ja naisvõistlejaist vastavalt teatevõistluse juhendile.
3. Võistlejate arv võistkonnas määratakse võistluste juhendiga, kuid see ei või olla alla 4 inimese. Võistlejaid lubatakse asendada ainult registreerimislehel näidatud varumeeste seast ning kuni 1 tund enne võistluste algust.

II. Võistlejate õigused ja kohustused

1. Võistleja ei oma õigust olla samadel võistlustel kohtunikuks.
2. Võistlejad on kohustatud: õigeaegselt käima arstlikus kontrollis ning omama tõendi antud võistlustele lubamise kohta, tundma võistlusmäärusi ja -juhendit, rangelt alluma võistluste korrale ning olema distsiplineeritud.
3. Võistlejail on õigus pöörduda kohtuniku poole oma organisatsiooni (võistkonna) esindaja kaudu.

III. Võistkondade kaptenid ja esindajad

1. Igale võistlerval organisatsioonil peab olema oma esindaja.
2. Esindaja on kohustatud andma õigeaegselt (vastavalt juhendile) võistkonna liikmete registreerimislehe (avalduse), võtma osa loosimisest ja kohtunikekogu ning esindajate ühisest koosolekust, kindlustama võistkonna õigeaegse ilmumise võistluskohta ettenähtud riides.
3. Esindajal ei ole õigust segada end kohtunikekogu töösse või olla antud võistlustel kohtunikuks.
4. Esindajal on õigus anda määruste rikkumise märkamise korral

protesti peakohtunikule ja on õigus saada kohtunikekogult andmeid võistluste käigu kohta.

5. Võistkonna kapten nimetatakse väljasaatva organisatsiooni poolt võistkonna liikmete seast. Kõik kohtunikekogu tööga seotud küsimused selgitavad kaptenid organisatsiooni esindaja kaudu.

6. Võistkonna kapten peab koos teiste võistlejatega tutvuma võistluste juhendiga, kindlustama arstliku kontrolli läbimise, vajaliku varustuse saamise ja hoidmise ning võistkonna õigeaegse starti ilmumise.

7. Võistkonna kaptenil on õigus tutvuda matkatehnika võistluse distantsiga 3 tundi enne võistluste algust.

8. Võistkonna kapten vastutab võistkonna distsipliini eest ja peab kindlustama orienteerumisvõistluse avariideta lõpetamise.

KOHTUNIKEKOGU

I. Kohtunikekogu koosseis

Kohtunikekogu koosseisu kinnitab võistlusi läbi viiv organisatsioon. Võistluste peakohtuniku kinnitab kõrgemalseisev organisatsioon: kehakultuurikollektiivide võistlustel VSÜ territoriaalnõukogu; linna-, oblasti- ja vabariiklikel võistlustel vastavalt linna, oblasti või vabariiklik kehakultuuri- ja spordikomitee.

Kohtunikekogu koosseis:

- 1) peakohtunik,
- 2) peasekretär,
- 3) rajameister,
- 4) stardi- ja finiškohtunik,
- 5) kohtunik võistlejate juures,
- 6) matkatehnika kohtunikud,
- 7) kontrollkohtunikud (orienteerumisvõistlustel),
- 8) kohtunikud kontrollkandami kaalumiseks,
- 9) ajamõõtjad,
- 10) võistluste komandant,
- 11) arst.

Märkused:

1. Võistlustel, millel on mitu distantsi, peavad olema peakohtuniku abilised — rajameister, peasekretäri abid, stardi- ja finiškohtunikud — igal distantsil.
2. Matkatehnika võistlustel peab olema igal takistusel vähemalt 3 matkatehnika kohtunikku.
3. Kontrollkohtunike peab olema igas kontrollpunktis vähemalt 2.
4. Ajamõõtjaid peab olema igal distantsil vähemalt 3.

II. Kohtunikekogu liikmete õigused ja kohustused

1. Peakohtunik.

1. Peakohtunik vastutab võistluste õige organiseerimise ja läbiviimise eest. Ta valib koos rajameistriga võistluste rajooni, võtab rajameistrilt vastu märgitud distantsi, jaotab ülesanded kohtunike

vahel, organiseerib ja juhib kogu kohtunikeaparaadi tööd. Peakohtunik vastutab võistlusdistanti ohutuse eest.

Peakohtunik annab loa alustada võistlusi, vaatab läbi esindajailt saadud protestid, juhib võistluste tulemuste kokkuvõtmist ja esitab aruande võistlusi korraldavale organisatsioonile.

2. Peakohtunikul on õigus:

a) muuta võistluste läbiviimist või jätta võistlused ära, kui need osutuvad ettevalmistamatuiks,

b) teha muudatusi võistluste programmis ja päevakavas, kui selleks tekib äärmine vajadus,

c) muuta kohtuniku otsust, kui see oli ekslik, ning eemaldada või välja vahetada üksikuid kohtunikke, kui need ei tule toime neile pandud ülesannetega,

d) määrata karistust (märkus, noomitus) või eemaldada võistlustelt sportlasi, kes jämedalt rikuvad võistlusmäärusi või saavad korda nõukogude sportlasele ebaväärikaid tegusid.

3. Peakohtnikuks võib olla: vabariiklikel ja linna ulatusega võistlustel I kategooria kohtunik, oblasti võistlustel II kategooria kohtunik, ülejäänud võistlustel III kategooria kohtunik.

2. Peasekretär.

Peasekretär allub peakohtunikule ning võtab osa marsruudi dokumentatsiooni koostamisest (marsruutleht, ülesanne, kaardid-skeemid).

Peasekretär valmistab ette võistlusprotokollid, kogub registreerimislehed, teostab koos peakohtunikuga loosimise, annab esindajatele riinanumbrid võistkondade kaptenite jaoks, valmistab ette osavõtivate võistkondade nimekirjad, kannab võistlustulemused protokollis, töötab läbi võistluste materjalid.

Peakohtuniku loal annab peasekretär esindajatele ja korrespondentidele teateid võistluste käigu kohta.

Peasekretäril peab olema:

vabariiklikel ja linna ulatusega võistlustel — vähemalt II kategooria kohtuniku kvalifikatsioon,

ülejäänud võistlustel — vähemalt III kategooria kohtuniku kvalifikatsioon.

Märkus: Peasekretäri abi korraldab kogu dokumentatsiooni ühe distantsi ulatuses.

3. Rajameister.

Rajameister allub peakohtunikule. Rajameister valib koos peakohtunikuga võistluste rajooni. Rajameister märgib ja varustab distantsi, instrueerib ja saadab kohtadele matkatehnikavõistluste julgustuskohtunikud ning orienteerumisvõistluse kontrollkohtunikud. Rajameister annab kontrollkohtunike protokollid üle peasekretärile.

Rajameistril peab olema vabariiklikel ja linna ulatusega võistlustel vähemalt II kategooria, muudel võistlustel vähemalt III kategooria.

4. Stardi- ja finišikohtunikud alluvad peakohtunikule. Kinnise distantsi korral annavad nad stardi ja märgivad finišeerimise aja kõigile võistkondadele. Lahtise distantsi korral peab olema üks kohtunik stardis ja üks finišis.

5. Kohtunik võistlejate juures allub peasekretärile.

Ta jälgib võistkondade õigeaegset startimist ning kontrollib võistlusjuhendis ette nähtud varustust ja riietust.

6. Matkatehnika kohtunikud alluvad peakohtunikule. Nad hindavad takistuste ületamise kvaliteeti matkatehnika võistlustel, kasutades käesoleva määruse lisas 2 toodud süsteemi, ning annavad protokollid (hinnetega pallides) peasekretärile.

7. Kontrollikohtunikud alluvad rajameistrile. Nad märgivad orienteerumisvõistlusel kontrollpunktide läbimist võistkondade poolt. Protokollid annavad kontrollikohtunikud edasi rajameistrile.

8. Kohtunikud kontrollkandami kaalumiseks alluvad peakohtunikule. Nad kaaluvad iga võistleja kontrollkandami ja plommivad selle ettenähtud kujul ning kontrollivad plomme pärast võistkondade finišisse saabumist. Protokollid annavad nad peasekretärile.

9. Kohtunikud-ajamõõtjad alluvad peakohtunikule. Nad kontrollivad ajanäitajad ning märgivad iga võistkonna stardi ja finiši aja. Protokollid annavad nad peasekretärile.

10. Võistluste komandant allub peakohtunikule. Ta vastutab vahetult võistluspäiga õigeaegse ettevalmistuse eest, kindlustab võistluspäeval vajaliku varustuse ja inventari saamise, kohtunikekogu tööks vajaliku ruumi, sidevahendid, informatsiooni ja kunstilise kujunduse. Komandant hangib vastavalt peakohtuniku näpunäidetele kõik võistluste ajal vajaliku, vastutab korra eest distantsil ning võistluste rajoonis nii võistlejate kui pealtvaatajate seas. Komandanti abistab temale alluv komandantuur.

11. Arst allub peakohtunikule. Ta kontrollib arsti viisid registreerimislehtedel, kontrollib sanitaar-hügieeniliste nõuete täitmist võistluste läbiviimisel, osutab esmaabi õnnetuste ja haigestumiste korral distantsil ja võistluste rajoonis, milleks omab apteeki. Kontrollib enne starti võistkonna apteegi sisu.

Märkused:

1. Küllaldase arvu nõutava kvalifikatsiooniga matkasporti-kohtunike puudumisel võib kohtunikena kasutada: vabariiklikel ja linna ulatusega võistlustel — meistersportlasi matkasportdis ja vaneminstruktooreid, muudel võistlustel — I järgu matkasportlasi ja instruktoreid.

Seda märkust ei või laiendada võistluste peakohtunikule.

6. Kohtunike arvu määrab peakohtunik sõltuvalt ohutuse nõuetest, võistluste ulatusest ja iseloomust.

VÕISTLUSTE LÄBIVIIMISE KORD

I. Orienteerumisvõistlus

1. Võistlusdistants võib olla kinnine, kui start ja finiš asuvad samas punktis, või lahtine, kui võistkondade stardipaigad asuvad eraldi, aga finiš on ühine. Distants peab olema jagatud kontrollpunktidega üksikuteks lõikudeks.

Marsruudi pikkus (mõõdetakse kaardilt) peab olema võrdne kõigile sama grupi võistkondadele. Kontrollpunktid peavad asetsema varjatult, kuid omama orientiirid, nii et neid oleks kõigil võistkondadel võrdselt

raske otsida. Võistlusdistsantsil ei tohi olla läbimiseks eriti ohtlikke kohti. Kui selliste kohtade vältimine ei ole võimalik, siis peab neil asuma kontrollpunkt ja vastava lõigu avariideta läbimise peab garanteerima kohtunikekogu. Iga distants tuleb tähistada järjekorranumbri- riga, mis loositakse võistkondade vahel välja.

2. Stardi momendiks loetakse võistkonnale ülesande kätteandmise hetke. Ülesanne sisaldab läbitavate kontrollpunktide loetelu, maakoha skeemi, millele on kantud stardi- ja finišipaigad ning ülesandes loetietud kontrollpunktid, ning juhise liikumiseks esimesel teelõigul.

Võistkondadel on õigus vabalt valida teed kontrollpunktide juurde, kuid kohustus läbida need ettenähtud järjekorras.

3. Iga võistleja läbib distantsi seljakotiga, mis peab peale tarviliku sooja riietuse ja toiduainete sisaldama plommitud kontrollkandami.

4. Marsruudi pikkuse ja kontrollkandami kaalu määrab järgnev tabel:

Võistlejate grupp	Marsruudi pikkus km	Kontrollkandami kaal võistleja kohta kg
Mehed-järgusportlased	20—25	12
Naised-järgusportlased	15—20	8
Mehed-märgikandjad	15—20	10
Naised-märgikandjad	12—15	6

Märkus: Kahepäevase marsruudi korral suureneb distantsi pikkus 1,5—2 korda. Kontrollkandami kaal võib olla vähendatud vajaliku matkavarustuse ja toiduainete arvel (kuid mitte alla 50% tabelis näidatust).

Esimese võistluspäeva lõpul luuakse ühes kontrollpunktis vahefiniš, järgmisel päeval antakse uuesti start (mitte varem kui 10 tundi pärast finišit).

5. Distantsi läbimisel arvestatakse grupi koguaega stardist finišini.

6. Võistkond võetakse võistlustelt maha ja tema tulemust ei arvestata, kui võistkond:

ei läbinud kas või ainult ühte kontrollpunkti või läbis need ebaõiges järjekorras või ei oma märkust igast kontrollpunktist,

kaotas kontrollkandami või osa sellest, või on murtud plomm kontrollkandamilt,

jättis tee osa varustust või kasutas varem teele jäetud varustust, kasutas liikumisel transpordivahendeid,

muutis distantsil võistkonna koosseisu,

saabus kontrollpunkti või finišisse mittetäielikus koosseisus (aeg arvestatakse võistkonna viimase liikme järgi).

II. Matkatehnika võistlus

1. Võistlusdistsants omab ühise stardi kõigile võistkondadele. Finiš võib asuda kas stardipaigas või mujal.

Start antakse üheaegselt vähemalt 2 võistkonnale. Võistkondade

järjekord määratakse loosimisega. Distantis peab koosnema vähemalt kahest võrdsest matkatakistuste reast (vt. lisa 4).

2. Takistuste ületamisel arvestatakse peale läbimise aja takistuste ületamise tehnikat (vt. lisa 2).

3. Teatevõistluses ületab iga võistleja takistuse seljakotiga, mille kaalu määrab võistlusjuhend.

Seljakott antakse järgmisele võistlejale üle etapi finišijoonega tähistatud paigas.

4. Takistusriba ületavad kõik võistlejad seljakotiga, mille kaalu määrab võistlusjuhend.

5. Takistusribal määratakse iga takistuse ületamise aeg tema ületamise järgi võistkonna poolt tervikuna.

6. Võistkond võetakse võistlustelt maha ülesande mittetäitmise, teise võistkonna või selle üksikute liikmete meelega takistamise ning raskete vigastuste saamise korral.

III. Matkaspordi kahevõistlus

1. Kahevõistluse esimese ala — orienteerumisvõistluse — läbiviimise kord määratakse käesoleva peatüki I osaga.

2. Kahevõistluse teise osa — matkatehnika võistluse — läbiviimise kord määratakse käesoleva peatüki II osaga.

3. Orienteerumis- ja matkatehnika võistluse järjekord ning startide vaheaeg määratakse võistlusjuhendiga. Vaheaeg ei tohi olla alla 2 tunni.

4. Igal võistluse osal arvestatakse aeg eraldi.

IV. Võistlusmääruste rikkumine

Võistlusmääruste rikkumise korral on kohtunikekogul õigus rakendada süüdiolava võistleja, esindaja või võistkonna suhtes järgmisi karistusi:

- 1) avaldada hoiatus,
- 2) avaldada noomitus,
- 3) võtta võistlustelt maha,
- 4) pöörduda kehakultuuri- ja spordikomitee poole taotlusega rakendada raskemat karistust.

Karistuse määramisest tuleb teatada võistkonna välja saatnud organisatsioonile.

V. Võistluste tulemuste kokkuvõtmine

1. Võistluste tulemused võetakse kokku kohtunikekogu istungil ajamõõtjate, kontrollkohtunike ja tehnikakohtunike protokollide põhjal.

2. Paremusjärjestus määratakse distantisi läbimiseks kulutatud minimaalse aja järgi, arvestades karistusaegasid.

M ä r k u s: Paremusjärjestus matkaspordi kahevõistluses määratakse enne üksikute alade järgi, seejärel kokkuvõttes maksimaalse punktide summa järgi. Näiteks kui kahevõistlusest võttis osa 10 võistkonda, siis orienteerumisvõistlusel esikoha saavutanud võistkond saab 20 punkti, teine — 18 punkti jne. Matkatehnika võistlusel esikoha saavutanud võistkond saab 10 punkti, teine — 9 punkti jne. Maksimaalne võimalik punktide summa on 30 punkti — niipalju saab võistkond, kes saavutab esikoha mõlemal alal.

3. Kollektiivi üldise koha kõigi gruppide võistkondade tagajärgede põhjal määrab minimaalne punktide summa, arvestades igas grupis esikoha eest 1 punkti, teise koha eest 2 punkti jne. Võistkonna puudumisel mingis grupis arvestatakse kollektiivile punkte 1 võrra rohkem selles grupis võistelnud võistkondade arvust.

4. Võistluste tulemused tehakse teatavaks võistluste päeval.

5. Kohtunikekogu võib lahkuda võistluste rajoonist alles pärast kõigi võistkondade finišeerimist ning kõigi kontrollpostide mahavõtmist.

VI. Protestid

1. Võistleja või kohtunikekogu liikme tegevuse vastu võib esitada protesti peakohtuniku nimele organisatsiooni esindaja või ükskõik milise võistleja poolt (viimaselt oma esindaja kaudu).

2. Protest tuleb esitada kirjalikult mitte hiljem kui 1 tund pärast tulemuste teatavakstegemist ning tuleb läbi vaadata 1 tunni jooksul protesti esitamise momendist arvates. Kui protest nõuab uurimist, võib otsustamist edasi lükata kuni 24 tunnile pärast protesti esitamist.

3. Kohtunikekogu otsused fikseeritakse pärast faktide selgitamist poolte juuresolekul, kirjutatakse protokoll ja teatatakse asjast huvitatud organisatsioonidele.

Lisa 1.

MATKASPORDI VÕISTLUSTE TAKISTUSTE NÄITLIK LOETELU

Jalgsi- ja mägimatka tehnika elemendid

1. Tõkke ületamine (laius 0,8 m, kõrgus kuni 1 m).
2. Laskumine rohtunud või kaljusel nõlval või rusukaldel alpikapi või alpikirka abil.
3. Tõus rohtunud või kaljusel nõlval või rusukaldel alpikapi või alpikirka abil.
4. Jõe, kanali vms. ületamine alpikapiga, koolmekohalt julgestusega kõie abil, mööda purret, mööda kive, mööda üle jõe tõmmatud köit jne.
5. Kaljuronimine kõie abil sportlikul meetodil.
6. Hüppamine üle kuni 2,5 m laiuse kraavi alpikapi abil.
7. Puu otsa ronimine ettenähtud kõrguseni ilma kõie abita.
8. «Soo» ületamine «mättaid» mööda alpikapiga.

Paadi- ja süstamatka tehnika elemendid

1. Liikumine kiires voolus.
2. Liikumine vastu voolu.
3. Liikumine põikmadalike, kärestike või madalikega etapil.
4. Paadi ülevedamine mööda kuiva maad.
5. Liikumine teivaste abil pilliroos.
6. Ujumine riietes.

Märkus: Sõiduvahendi liik ja mark määratakse võistlusjuhendiga.

Jalgrattamatka tehnika elemendid

1. Sõit metsajalgrajal.
2. Sõit murdmaastikul.
3. Tõus mööda teed.
4. Laskumine mööda teed.
5. Sõit liivasel teelõigul.
6. Koolme ületamine.

Märkus: Võistelda lubatakse ainult tänavasõidujalgrattail.

Suusamatka tehnika elemendid

1. Tõus järsul (kuni 45⁰) või keskmise järskusega (kuni 35⁰) nõlval.
2. Laskumine järsult või keskmise järskusega nõlvalt otse või slalomitehnika elementidega.
3. Tormimurru, kraavi või plangu ületamine suuskadega (suuskade üleviskamine on keelatud).
4. Liikumine küntud põllul.

Üldise matkatehnika elemendid

1. Seljakoti pakkimine.
2. Telgi püstitamine.
3. Esmaabi andmine (sidumine, lahase panemine, kunstliku hingamise tegemine).
4. Orienteerumine maastikul (asimuutkolmnurkade või -murdjoonte lahendamine, orientiiri asimuudi määramine jne.). Suuna määramisel üle 30⁰ eksimise korral võistkond võetakse võistlustelt maha.

Lisa 2

TAKISTUSTE ÜLETAMISE TEHNIKA HINDAMINE JA KARISTUSTE SÜSTEEM

Looduslike takistuste ületamise õigsust hinnatakse vastava matka-liigi ohutustehnika normide põhjal.

Karistuspunkte ei määrata võistkonnale või võistlejale, kes ületab kõik takistused tehniliselt õieti, kasutades ettevaatuse ja enesejulgestuse abinõusid.

Vigade näitlik loetelu ja karistuspunktide arv

1. Jalgsi- ja mägimatcade tehnika

- 20 punkti — kukkumine, vette sattumine (sealhulgas «soos» samm «mättalt» kõrvale), alpikirka või -kepi ebaõige kasutamine.
- 15 punkti — alpikirka või -kepi murdumine.
- 10 punkti — mittevajalikud hüpped (puult, poomilt jne.).

2. Paadimatkatade tehnika

- 20 punkti — ümberminek, vette kukkumine, paatide kokkupõrge.
15 punkti — sõiduvahendi vigastamine, koorma märgumine, paadi või süsta ebaõige vettelükkamine.
10 punkti — vee sattumine paati, madalikule jäämine, lohistamine paatide ülevedamisel.

3. Jalgrattamatkatade tehnika

- 20 punkti — kukkumine sõidul.
15 punkti — jalgratta vigastamine (kummide vigastusi mitte arvestada), kukkumine jalgratta kandmisel.
10 punkti — enneaegne jalgrattalt mahatulek tõusul.

4. Suusamatkatade tehnika

- 20 punkti — kukkumine nõlval, suusa murdmine, vette sattumine.
15 punkti — kukkumine kunstliku takistuse ületamisel, lipu mahaajamine, väravast mööda sõitmine, ebaõige sõit laskumisel, sideme vallandumine.
10 punkti — kukkumine tasasel maal, kepi või rõnga murdmine.

5. Üldine matkatehnika

- 20 punkti — asimuudi määramisel või asimuudil liikumisel eksimine 30° – 45° , kõvade esemete pakkimine seljakotti vastu selga, telgi ebaõige püstitamine tuule suhtes.
15 punkti — eksimine asimuudiga 10° – 30° , telgi nõrk pingutamine, seljakoti ebaõige selgaasetamine.
10 punkti — kortsud telgis (katusel ja põhjas), telginööri katkemine, seljakoti inetu välimus.

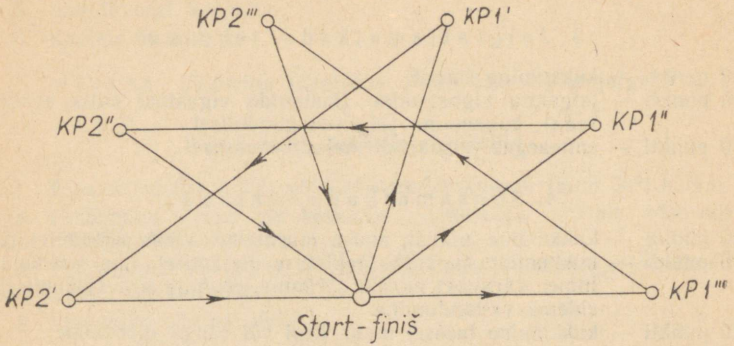
M ä r k u s: Uhele punktile vastav karistusaeg määratakse pärast võistlust päeva parima aja ja takistuste arvu järgi järgmiselt 10% päeva parimast ajast jagatakse 5-kordse takistuste arvuga. Näide: parim aeg 28 min., takistuste arv 5, sekundite arv ühe karistuspunkti kohta on:

$$\frac{2,8 \text{ min.}}{5 \times 5} = 6,7 \text{ sek.} = \text{ca } 7 \text{ sek.}$$

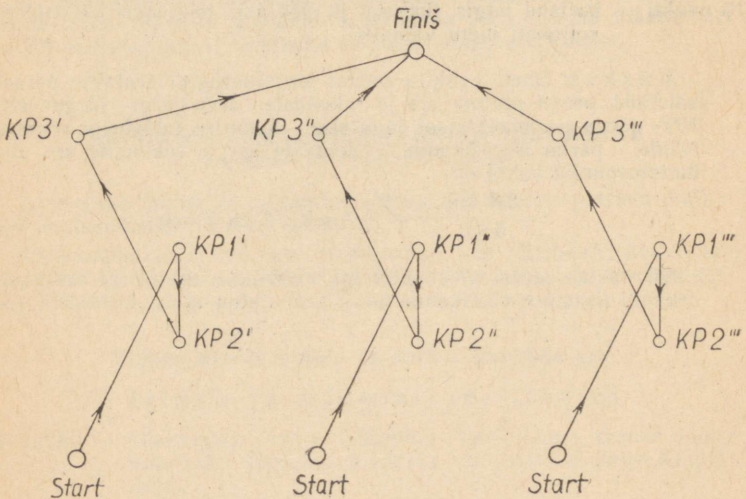
Nii vastab antud võistlustel igale karistuspunktile 7 karistussekundi lisamine võistkonna poolt saavutatud ajale.

STARDI, FINISI JA KONTROLLPUNKTIDE NÄITLIK PAIGUTUS

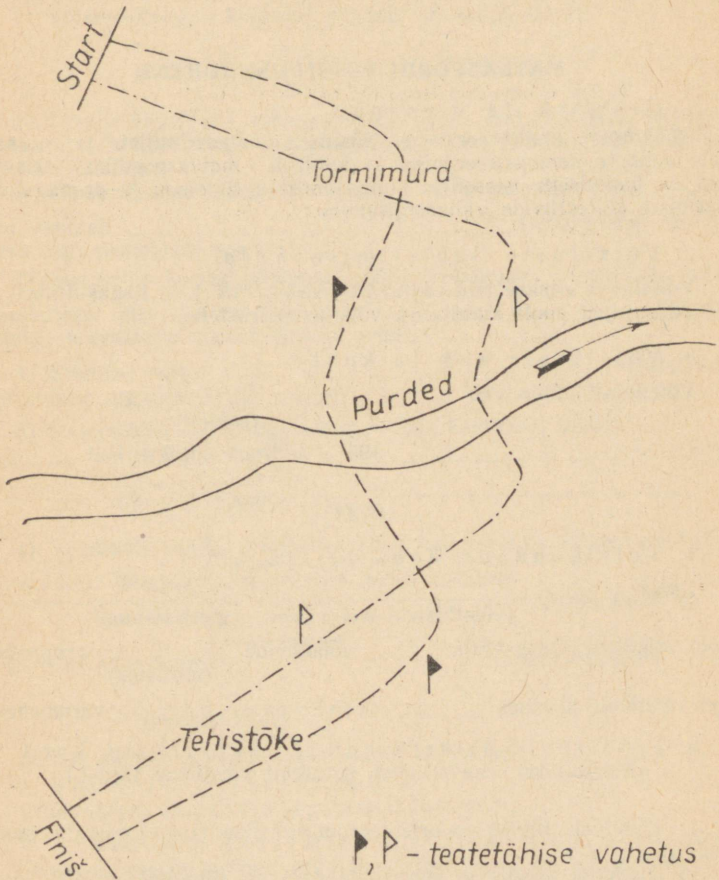
1. Orienteerumisvõistluse kinnise distantsti korral:

2. Orienteerumisvõistluse lahtise distantsti korral:

STARDI, FINIŠI JA LOODUSLIKE TAKISTUSTE
NÄITLIK PAIKNEMINE MATKATEHNIKA VÕISTLUSTEL

s. o. — ühelt takistuselt teisele üleminek, seljakoti üleandmine matkaspori teatevõistluse korral.

«Kinnitan»

(juhendit kinnitava organisatsiooni
nimetus ja juhataja allkiri)

«.....» ..... 195... a.

MATKASPORDI VÕISTLUSE JUHEND

1. Eesmärk ja ülesanne.

Nõukogude matkasportlaste füüsiliste, matkatehniliste ja moraalsete võimete demonstreerimine ja kontroll matkasportliku meeterlikkuse tõstmiseks, massilise matkaspordi agitatsioon ja propaganda, parimate kollektiivide väljaselgitamine.

2. Võistluste läbiviimise kord.

Võistlused viiakse läbi vastavalt NSVL MN j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt kinnitatud võistlusmäärustele.

3. Võistluste aeg ja koht.

Võistlused toimuvad .....
(rajoon)

«.....» ..... 195... a. Start antakse kell .....

.....
(koht)

4. Võistkondade koosseis ja arv.

Igast .....
(võistlustest osa võttev organisatsioon)

võib võistlustest osa võtta ..... võistkonda ..... gruppides.
(millistes)

Iga võistkond koosneb ..... võistlejast ja ..... varumehest.

5. Võistluste liik ja nende läbiviimise kord.
(Kasutatakse osa tekstist, sõltuvalt võistluste liigist.)

A.

1) Võistluste liigiks on orienteerumisvõistlus (talvel näidata: suuskadel).

2) Distanti pikkus ja kontrollkandam on sõltuvalt grupist järgmised:

(tabelis: grupp, distant, kontrollkandam).

3) Võistkonnad stardivad .....
(üheaegselt, eraldi)

4) Kontrollkandam plommitakse .....
(koht, kuupäev, kellaaeg)

5) Riietuse vorm: (määratakse võistlusi korraldava organisatsiooni poolt).

6) Seljakotis peab olema peale kontrollkandami .....
(määratakse võistlusi korraldava organisatsiooni poolt).

B.

1) Võistluste liigiks on matkaspordi .....
(näidata: takistusriba või teatevõistlus) (talvel näidata: suuskadel).

2) Võistlusdistantis koosneb järgmistest takistustest:

a) .....

b) .....

(detailselt kirjeldada takistust ning mille eest karistatakse selle läbimisel. Teatevõistluse korral näidata, kas takistuse ületab mees- või naisvõistleja).

3) (Teatevõistluse korral märkida). Teateks kasutatakse seljakotti, mis sisaldab ..... (määratakse korraldava organisatsiooni poolt).

(Takistusriba korral märkida) Kõik võistlejad läbivad distantssi seljakotiga, mis sisaldab ..... (määratakse korraldava organisatsiooni poolt).

4) Riietuse vorm ..... (määratakse korraldava organisatsiooni poolt).

5) Rajameister tutvustab võistkondade kapteneid rajaga .....
(kuu-

päev, kellaaeg)

C.

1) Võistluste liigiks on matkaspordi kahevõistlus (talvel märkida: suuskadel). Orienteerumisvõistluse start antakse .....
(mitu tundi ja

..... matkaspordi .....
kas enne või pärast) (takistusriba või

.....
teatevõistlust)

(Edasi samad punktid nagu osades A ja B).

6. Võitjate autasustamine.
(Määratakse korraldava organisatsiooni poolt).

7. Avalduste esitamise kord ja loosimise aeg.
Eelnevad sooviavaldused esitatakse võistlustest osa võtta soovivate organisatsioonide poolt hiljemalt .....
(kuupäev) (kellele).

..... esindajad annavad registree-
(Organisatsioonid)

rimislehed lisas näidatud vormi kohaselt hiljemalt .....
(kuupäev)

.....
(kellele)

Loosimine toimub kohtunikekogu, võistkondade esindajate ja kap-
tenite ühisel koosolekul .....
(kuupäev, kellaaeg ja koht)

Võistluste peakohtunik: .....

Juhendi lisa:

A V A L D U S

osavõtuks ..... matkaspordi võistlusest
(millisest)

.....
(kellelt)

Jrk. nr.	Nimi, ees- ja isanimi	Sünni- aasta	Töö- koht	Järk matkasp.	Arsti märkus iga nime kohal
-------------	--------------------------	-----------------	--------------	------------------	--------------------------------

Võistkonna esindaja: .....

Pitsat.

METOODILISED JUHISED MATKASPORDI VÕISTLUSTE KORRALDAMISEKS

I. Organisatsioonilised küsimused

1. Võistlusi soovitatakse korraldada matkaspordlaste kokkutule-
kutel.

2. Vabariiklikud, oblasti ja linna võistlused viiakse läbi vastavalt
vabariikliku, oblasti või linna kehakultuuri- ja spordikomitee loal.
Võistluste programmis võib olla matkaspordi kahevõistlus või orien-
teerumisvõistlus.

3. Kehakultuurikollektiivide võistlused viiakse läbi VSÜ linna- või
oblastinõukogu loal. Nende programmi tuleb lülitada matkaspordi
teatevõistlus, tugevamatel kollektiividel — orienteerumisvõistlus.

4. Võistlusi korraldavad organisatsioonid töötavad käesolevate
määruste põhjal välja võistluste juhendi, mille peab kinnitama korral-
dav organisatsioon. Juhend tuleb saata osavõtvaile organisatsioonidele
hiljemalt 15 päeva enne võistlusi.

5. Võistluspäev peab olema kooskõlastatud kehakultuuri- ja spordi-
komitee kalenderplaaniga ning olema teada üks kuu enne võistlusi.

6. Õised orienteerumisvõistlused on soovitatav korraldada laupäeva
ööl vastu pühapäeva. Kahevõistluse võib jagada osadeks erinevatele
päevadele:

a) laupäeva pärastlõunal matkatehnika võistlus, pühapäeval orienteerumisvõistlus,

b) laupäeva õöl vastu pühapäeva orienteerumisvõistlus, pühapäeval matkatehnika võistlus. Teatevõistlust ei tohiks alustada varahommikul, sest selle läbiviimise juurde tuleb kutsuda pealtvaatajaid (põhieesmärk — matkasporidi populariseerimine).

7. Kui on tõenäoline liig suur osavõtjate arv, siis tuleb piirata võistkondade arvu. Näiteks lubada võistleva (ühest organisatsioonist) ainult ühte võistkonda igast grupist, lubada võistleva ainult järgusportlasi jne.

8. Riietuse (eriti jalanõude) vorm ja seljakoti nõutav sisu peab olema juhendis hoolikalt selgitatud, et kõik võistlejad oleksid võrdseis tingimuses. See on tihti konfliktide põhjuseks.

9. Võistluste rajoon tuleb valida linna lähedal, et raudtee- või bussisõit oleks odav.

II. Võistlusdistsants

A. Orienteerumisvõistlus

1. Stardipaik tuleb valida nõnda, et

- a) juurdesõit sinna oleks hõlpus,
- b) lähedal oleks võimalik püstitada laagrit.

2. Finišipaik tuleb valida nõnda, et

- a) võistluste lõpul võiksid võistlejad ja pealtvaatajad kiiresti finiši vabastada,
- b) pealtvaatajail oleks hõlpus jälgida võistkondade finišeerimist.

3. Arvestades orienteerumisvõistluse eesmärki tuleb võistlusdistsants valida metsases väheasustatud maakohas ning nõnda, et kontrollpunktide vahesid (5—8 km ümber) võiks läbida erinevaid teid mööda (näiteks: otsetee läbi teeradadeta metsa või ringi viiv tee mööda maanteed), kasutades seejuures taktikalisi kogemusi. Seejuures ei tohi ühelgi võimalikul teel olla eriti ohtlikke lõike.

4. Võistlusdistsants peab olema koha peal hästi läbi uuritud selleks, et kaardil (skeemil) näidatud kilometraaž vastaks tegelikkusele. Kilometraaži mõõtmine kaardilt, tihti reljeefi küllaldase arvestamiseta, desorienteerib võistkondasid ja pikendab asjatult distantsi.

5. Distsantsi märkimisel tuleb pöörata erilist tähelepanu kontrollpunktide asukoha valikule. Need peavad asuma eemal asustatud punktidest, suurtest teedest jne., kuid siiski orientiiride lähedal nii, et neid oleks kerge kaardil (skeemil) näidata ning et nende leidmine maastikul oleks kõigile võistkondadele võrdselt raske.

B. Matkatehnika võistlus

1. Võistlusdistsants peab olema valitud sellises kohas, et

- a) oleks lihtne kasutada looduslikke ja luua kunstlikke takistusi,
- b) lähedal oleks laagripaigaks sobiv koht,
- c) oleks juurdesõiduvõimalus,
- d) oleks hõlpus jälgida kogu võistlusdistsantsi.

2. Paralleelsed võistlusdistsantsid peavad olema täiesti ühesuguse raskusega selleks, et kõik üheaegselt startivad võistkonnad oleksid võrdseis tingimuses. Seejuures on vaja hoolikalt uurida kõiki distantse,

et oleksid võrdsed mitte ainult sellised elemendid nagu kaeviku laius, tõkke kõrgus, koolme sügavus, vaid ka sellised, nagu nõlva kallakus, pinnase iseloom, voolu kiirus, tuule kiirus, lume seisukord jne.

3. Erilist tähelepanu matkaspordi teatevõistluse korraldamisel tuleb pöörata teatevahetuse tsoonidele, need peavad olema täpselt piiritletud ning näidatud võistkondade kaptenitele raja tutvustamisel.

4. Võistlusdistantid peab olema varustatud nõnda, et oleks garanteeritud kõigi osavõtjate täielik ohutus. Seejuures tuleb arvestada, et takistused võistlustel ületatakse kiirelt ning takistusriba läbimisel üheaegselt kõigi võistkonna liikmete poolt.

C. Matkaspordi kahevõistlus

Nõuded distantide ja stardi- ning finišipaikade kohta on analoogilised punktidega A ja B. Esimese ja teise võistlusala vahelise lühikese vaheaja korral tuleb ette näha mugav puhkekoht võistlejaile.

III. Kohtunikekogu töö

1. Võistkondade stardist väljumisel peab kohtunik osavõtjate juures kontrollima isiklike dokumentide järgi võistkonna koosseisu vastavust esitatud registreerimislehele.

2. Rajameister peab juhtima kontrollkohtunikud kontrollpunktidesse. Kuna ta seejuures peab viima kohtunikud ühte kontrollpunkti, seejärel tagasi pöörduma, viima kohtunikud järgmisse punkti jne., siis tuleb selleks varuda küllalt aega.

3. Et kontrollkandami kaalumine ja plommimine läheks kiirelt ja organiseeritult, on otstarbekohane soovitada võistkondadele (juba juhendis) teha kontrollkandami kotid hõlpsalt plommitavaiks ning kohtunikul kontrollkandami kaalumiseks koos komandandiga hankida ise kontrollkandam (muld, tellised, puud jms.) ja 2—3 abilist kaalumise ettevalmistamiseks.

4. Kontrollkohtunikel peab olema igas punktis telk, isiklik soe riieus, toiduained ja vesi.

5. Kui orienteerumisvõistluse distantil on eriti ohtlikke kohti, tuleb paigutada lähedalasuvasse kontrollpunkti peale kontrollkohtunike ka julgustajad ning lõigu läbimine peab olema kohtunikekogu poolt organiseeritud vastavalt julgustusreegleile.

6. Matkatehnika võistluste distantil vajalik varustus võib olla hangitud kohtunikekogu või võistlejate poolt (näiteks: seljakott, köis, telgid, süstad, jalgrattad, suusad jne.), mis peab olema juhendis täpselt lõmmuleeritud.

7. Rajameister koos komandandiga varustab kõik looduslikud ja kunstlikud takistused julgustusvahenditega. Julgestuse või õige enesejulgestuse puudumise korral seal, kus see on antud takistuse ületamisel vajalik, ei luba matkatehnika kohtunik võistlejat või võistkonda takistuse ületamisele.

8. Peakohtunik ja rajameister peavad olema nimetatud hiljemalt 2 nädalat enne võistlusi ja varustatud vahenditega rajooni valikuks ning võistlusdistanti eelnevaks läbikäimiseks ja tähistamiseks.

9. Kaardid (skeemid) orienteerumisvõistlusest osa võtvaile võist-

kondadele peavad olema valmistatud (peasekretäri vastutusel) hiljemalt 5 päeva enne võistlusi.

10. Võitjate autasustamine näidatakse võistluste juhendis ja võib seisneda, olenevalt võistluste mahust, igas grupis esikoha saavutanud võistkondade ja nende liikmete autasustamises, üldkokkuvõttes esikoha saavutanud organisatsiooni autasustamises auhinna ja aukirjaga jne. Võib sisse seada eriauhinna kõik takistused tehniliselt õieti ületanud võistkonnale.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkiri nr. 136, 3. juunist 1957. a.

MASSILISE MATKAMISE EDASISE ARENDAMISE ABINÕUDEST NÕUKOGUDE LIIDUS

Viimastel aastatel on matka-alane töö kehakultuuriorganisatsioonides mõningal määral paranenud. Matkaspordisektsioonid on organiseeritud paljudes Moskva, Leningradi, Sverdlovski, Tseljabinski, Alma-Ata, Erevani, Kiievi, Harkovi, Moldaavia, Läti NSV, Eesti NSV, Leedu NSV ja teiste linnade ettevõtetes, asutustes ja õppeasutustes.

Omaalgatuslike matkade marsruudid muutuvad sisukamaks.

Selle kõrval on aga veel tõsiseid puudusi matkamise arengus töötajate ja õpilaste keskel. Matkamine ei ole veel tõeliselt massiline, töötajate ja õppiva noorsoo kaasahaaramine matkamisele on väherahuldav.

Mõningad kehakultuuri- ja spordikomiteed, eriti Vene NFSV-s, Valgevene ja Tadžiki NSV-s, ja paljud VSÜ nõukogud täidavad halvasti Üleliidulise Komitee käskkirja nr. 600, 30. juunist 1951. a. «Matkamise olukorrast ja edasisest arengust NSV Liidus». Ei kasutata riimetaamisväärselt vahendeid puhkepäevamatkade, kohalikkude ja kaugemate matkade, matkajate kokkutulekute ja võistluste organiseerimiseks ja matkavarustuse laenusfondide loomiseks.

Spordiklassifikatsiooni kasutatakse senini massilise matkamise stiimulina ebarahuldavalt: nõrgalt tõmmatakse kaasa matkajate aktiivi ega organiseerita matkaspordi instruktorete ettevalmistust.

Matka-alast tööd kooliõpilaste hulgas viiakse sageli läbi inimeste poolt, kes omavad sellest vaid nõrka ettekujutust. Kehakultuuri- ja spordikomiteed ei osuta organisatsioonidele tarvilikul määral abi matkakaadri ettevalmistamiseks õpetajate, pioneerijuhtide ja komsomoli töötajate hulgas.

Matkade, kokkutulekute ja võistluste läbiviimise edu sõltub peamiselt kogemustest ja matkajahi kvalifikatsioonist. Nende ettevalmistusega kehakultuuri- ja spordikomiteed aga tegelevad puudulikult.

Nõrk nõudlikkus matkarühmade juhtide suhtes kutsub esile kergete meelse suhtumise matka ettevalmistusse, kontrolltähtaegade ignoreerimise, omavolilise osavõtjate vahetamise ja kinnitatud marsruutide muutmise, mille tagajärjel matkarühmad sageli kannatavad.

Vabatahtlike spordiühingute arvestuslike sportlike matkade puuduseks on nende ühekülgne huvi ainult sportlike näitajate suhtes. Kodumaad tundmaõppiva iseloomuga ülesanded ja ühiskondlikult kasuliku töö teostamist enamuses pole läbi viidud.

Matka-alaste teadmiste õpetamine pedagoogiliste instituutide keha-

lise kasvatus teaduskondades ja spetsiaalsetes kehakultuuri õppeasutustes on organiseeritud veel nõrgalt.

Matka-alase töö killustatus kehakultuuri- ja spordikomiteede, VSU-de, ametiühingute kehakultuurikollektiivide, haridusorganisatsioonide ja teiste ametkondlike organisatsioonide vahel viib selleni, et matkamise mitmesugused vormid arenevad ebaühtlaselt, arvestamata töötajate ja õppiva noorsoo soove; erinevuste tulemusena aga puudub tarvilik vastastikune abi.

Ametiühingute Kesknõukogu Presiidium oma otsuses 1. veebr. 1957. a. a.-ü. organisatsioonide töö parandamiseks massilise matkamise arendamisel» märkis rea tõsiseid puudusi a.-ü. organisatsioonide ja spordiühingute matka-alases töös.

Lugedes massilise matkamise arendamise kõikide a.-ü. organisatsioonide üheks tähtsamaks ülesandeks, a.-ü. nõukogu kohustas a.-ü. organisatsiooni ja spordiühinguid looma kõikjal kehakultuurikollektiivides 1957. aasta jooksul matkaseksioonid ja tegi ettepaneku a.-ü. organisatsioonidele: laialdaselt kasutada klubisid ja sportlikke asutusi massilise matkatöö elluviimisel ning matkavarustuse laenu punktide loomisel.

Vaadeldes matkamist kui tähtsat kehalise kasvatus vahendit ja töötajate ning õppiva noorsoo organiseeritud aktiivse puhkuse vormi, samuti kui vahendit kodumaa tundmaõppimiseks, ja varem nimetatud puuduste kõrvaldamise eesmärgil ning matkamise massides edasiarendamise nimel NSV Liidus

k ä s i n:

1. Vabariiklikkude, kraide, autonoomsete vabariikide, oblastite, linnade kehak.- ja spordikomiteedel, spordiühingute nõukogudel ja juhtivatel ametkondlikel kehakultuuriorganisatsioonidel kõrvaldada eespool mainitud puudused matka-alases töös.

2. Arvestades massilise matkamise arendamise erilist tähtsust ametiühingute spordiühingutes, võtta kehakultuuri- ja spordikomiteedel koos ametiühingute spordi- ja komsomoliorganisatsioonidega tarvitusele abinõud ametiühingute abistamiseks Ametiühingute Kesknõukogu 1957. a. 1. veebr. määruse «Ametiühinguorganisatsioonide töö parandamisest massilise matkamise arendamisel» täitmisel.

3. Massilise puhkepäevamatkamise ja koolimatkamise arendamiseks kehtestada kehakultuurimärk «NSVL matkaja». Kinnitada määrus märkide «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» kohta (lisa 1).

4. Paluda UAÜKN-d, et seoses kehakultuurimärgi «NSVL matkaja» loomisega nähtaks UAÜKN Turismi-Ekskursioonivalitsuse (TEV) turismibaasid töös ette

— matkade ja konsultatsioonide läbiviimine märgi «NSVL matkaja» normatiivide ulatuses;

— teise ja esimese raskuskategooria plaaniliste arvestuslike matkade sooritamine;

— võimalus sooritada arvestuslikke matku mitteplaanilistel marsruutidel turismibaaside rajoonides, nii et need matkad oleksid täielikult kindlustatud varustuse, toidumoon ja konsultatsioonidega.

5. Lubada asutada UAÜKN TEV turismibaaside juurde marsruudi- ja kvalifikatsioonikomisjonid, mille liikmeteks on baaside instruktorigid, kes rahuldavad nõudeid, mis on esitatud instruksioonis turismibaasi

rajoonis toimuvate esimese raskuskategooria matkade üle otsustavate marsruudi- ja kvalifikatsioonikomisjonide töö kohta.

6. Vabariikide, oblastite ja linnade kehakultuuri- ja spordikomiteedel, vabatahtlike spordiühingute kesknõukogudel ja ametkondlike kehakultuuriorganisatsioonide juhtivatel organitel:

a) lülitada matkamine massilise kehakultuuri- ja õppesporditöö plaani, arendades järgmisi matkavorme: massilised puhkepäevamatkad, omaalgatuslikud lühi- ja kaugmatkad, õppematkad ja -kogunemised, kokkutulekud, võistlused ja klubide töö; seostada matkajate-järgusportlaste ettevalmistamist ettevalmistusega naaber-spordialadel;

b) pöörata erilist tähelepanu matkasektsioonide töökogemuste üldistamisele; luua sidemed muuseumide ja teaduslike asutustega ning abistada neid materjalide kogumisel; juhtida matkajate tähelepanu kultuurimälestusmärkide säilitamisele ja looduskaitsele;

c) nõuda koduloo uurimise ja ühiskondliku töö alale kuuluvate ülesannete kohustuslikku täitmist matkadel;

d) laialdaselt populariseerida matkamist ja kohaliku ümbruse matkavõimalusi, kasutades selleks kohalike kirjastuste, ajakirjanduse ja raadio abi ning organiseerida matka-alaseid ja koduloonäitusi, loenguid, matkadest osavõtjate ettekandeid.

7. Vabariikide, oblastite ja linnade kehakultuuri- ja spordikomiteedel:

a) töötada koos vabatahtlike spordiühingute ja kehakultuurikollektiividega välja järgusportlaste ja meistersportlaste ettevalmistamise plaan matkaspordi alal, organiseerida kvalifikatsioonimatku esimese järgu sportlaste ja meistersportlaste ettevalmistamiseks;

b) lülitada linnade ja rajoonide võistluskalendrisse matkavõistlusi ja teatevõistlusi;

c) abistada vabatahtlikke spordiühinguid grupijuhtide ettevalmistamisel esimese raskuskategooria matkadeks ja kehakultuurikollektiivide matkaspordisektsioonide esimeeste ettevalmistamisel;

d) organiseerida seminare grupijuhtidele teise ja kolmanda raskuskategooria matkadeks, et tõsta nende teadmisi matkade ettevalmistamise ja sooritamise ning matkamise tehnika ja taktika alal;

e) olla eriti nõudlik rühmajuhtide määramisel ja matkarühmade komplekteerimisel, rangelt ja järjekindlalt arvestada nõuet järkjärgulise kogemuste omandamise kohta igas matkaliigis ning juhinduda seejuures spordijärgu nõuetest ja vastavatest instruktiivsetest materjalidest;

f) luua matkasektsioonid kehakultuuri- ja spordikomiteede juurde, esimeses järjekorras vabariiklike komiteede juurde.

8. Linnade kehakultuuri- ja spordikomiteedel:

a) organiseerida seminare matkaspordi nooreminstruktorite ettevalmistamiseks;

seal, kus need seminarid juba töötavad, laiendada nende õppijate kontingenti, pidades seejuures otstarbekohaseks organiseerida seminare koos ametiühingunõukogudega;

b) läbi viia lühiajalised seminarid kolmanda järgu matkaspordlaste ettevalmistamise programmi alusel kohalike kehakultuuriorganisatsioonide töötajatele, samuti teiste matkamist viljelevate organisatsioonide töötajatele.

9. VSÜ kesk- ja oblastinõukogudel:

a) organiseerida märgi «NSVL matkaja» kandjate ja matkajate-järgusportlaste ettevalmistamist ajutistes turismibaasides, matkalaagrites maksimaalse eneseteenindamisega, õppematkadel-kogunemistel, omaalgatuslikel lühi- ja kaugmatkadel;

b) kasutada ära ÜAÜKN TEV arvestuslikke marsruute matkajate-märgikandjate ja III järgu matkasportlaste ettevalmistamiseks.

10. Liiduvabariikide kehakultuuri- ja spordikomiteedel tuleb saavutada, et õpilastega tehtava koolivälise töö plaani lülitatakse matkad kodukohas puhkepäevadel ja õppevaheaegadel, samuti aga kindlustada pedagoogidele ja pioneerijuhtidele selles töös rahvarahvusorganite organisatsiooniline ja meetodiline abi.

11. Kehakultuuri-instituutide ja -tehnikumide direktoritel kindlustada fakultatiivse kursuse «Matkamine ja alpinism» õpetamine kvalifitseeritud õpetajate poolt.

12. Kinnitada:

a) instruktsioon sportlike matkade organiseerimise korra ning organiseerijate, juhtide ja osavõtjate kohustuste kohta (lisa 2);

b) instruktsioon matka-alaste marsruudikomisjonide töö kohta (lisa nr. 3);

c) instruktsioon matka-alaste kvalifikatsioonikomisjonide töö kohta (lisa nr. 4).

13. Massiliste Spordialade Valitsusel koos Üleliidulise Matkasportseksiooniga ette valmistada ja Komiteele kinnitamiseks esitada:

a) määrus matkainstruktorite kohta, matkasporti nooreminstruktorite ettevalmistamise programm (programmi ettevalmistamise tähtaeg 3 kuud) ja matkainstruktorite ettevalmistamise programm (programmi ettevalmistamise aeg 6 kuud);

b) määrused matkavõistluste kohta kindlaksmääratud marsruudil ja matka-alase teatevõistluse kohta, võistluste läbiviimise reeglid ja matkasportdikohtunike ettevalmistamise programm (ettevalmistamise tähtaeg 3 kuud);

c) meetodilised kirjad marsruudi- ja kvalifikatsioonikomisjonide töö kohta, instruktoriga töö kohta arvestuslikul marsruudil, õppematkade ja matkajate-järgusportlaste kokkutulekute läbiviimise kohta, matka-alase töö organiseerimise kohta tootmiskollektiivides.

14. Kohustada kirjastust «Fizkultura i sport» organiseerima järgmise kirjanduse väljaandmist.

a) regulaarne kogumik «Turistskije tropõ», polügraafiliselt hästi kujundatud, värviliste kleebistega (aastaraamatu tüüpi), mahuga 10—12 trükipoognat;

b) matkaja raamatukogu — brošüürid üksikute matka-alade tehnika ja taktika ning varustuse kohta;

c) raamatud «Kodumaa avarustel» — matkade kirjeldused, matkaraanded.

15. Massiliste Spordialade Valitsusel viia 1957. a. oktoobris läbi matkasporti vaneminstruktorite üleliiduline kursus.

16. Seoses massilise kehakultuurimärgi «NSVL matkaja» kehtestamisega lisada täiendavad nõuded olemasolevatele järgunõuetele matkasporti alal (komitee käskkiri 26. jaanuarist 1957. a. nr. 13) kolman-

dale järgule järgmises redaktsioonis: «Omada märki «NSVL matkaja», VTK I astme märki ja anda arvestus kolmandaks järguks ettevalmistamise programmi järgi matkaspordi alal» (lisa 5).

17. Soovitada liiduvabariikide haridusministeeriumidele lülitada instituutide õppekavadesse õpetajate teadmiste täiendamine matkateemaalika alal.

18. Kõik varem välja antud käskkirjad ja määrused, mis korraldavad tööd matkamise alal, lugeda kehtetuks.

19. Kontroll käesoleva käskkirja täitmise üle asetada Massiliste Spordialade Valitsusele.

(N. ROMANOV)

Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjale nr. 13
3. juunist 1957. a.

M Ä Ä R U S

märgi «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» välja andmiseks

A. Üldine kord

Igasuguse matkamise massiliseks arendamiseks noorte ja vanade hulgas asutatakse märgid: «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja».

Ettevalmistus ja normide täitmine nende märkidele peab kaasa aitama matkamise laialdasele arendamisele elanikkonnas, aktiivsele puhkusele, füüsilisele ettevalmistusele, sotsialistliku kodumaa tundmaõppimisele ja kasvatama nõukogude patriotismi, rakenduslikke oskusi ja rännakuvilumust.

Normide kinnitamine märgile «Noor matkaja» seab meile ülesande harjutada rännakuvilumust ja algteadmisi ööbimiste organiseerimiseks välitingimustes, oskust orienteeruda kohapeal kohalikkude olude järgi, sisendada alates juba lapse- ja nooreeast huvi süstemaatiliseks tööks igasugustel matka-aladel.

Märgi «NSVL matkaja» normide täitmine kindlustab NSVL noorsoo ja täiskasvanute edaspidise ettevalmistuse ja nende kaasatõmbamise aktiivsele tööle igasuguses matkavormis.

Normid nende märkide saamiseks koosnevad teoreetilistest nõuetest ja praktilistest normidest.

Normid märkide saamiseks jaotatakse vanusegruppide järgi:

a) «Noor matkaja»	—	12—15 aastat
b) «NSVL matkaja»	—	16 aastat ja täisealised *

Ettevalmistus ja normide täitmine märgile «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» organiseeritakse täielikes ja mittetäielikes keskkoolides, pioneerilaagrites, tööjõureservide koolides, kesk- ja kõrgemates õppasutustes, matkaspordisektsioonides ja vabatahtlikes kehakultuuriorganisatsioonides.

Isikuid, kes on täitnud normid, autasustatakse märkidega «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja».

Autasustamine märkidega «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» koolides, õppeasutustes, tööjõureservide koolides ning kõrgemates õppeasutustes toimub õppeasutuse direktori vastava käskkirja alusel kvalifikatsioonikomisjoni ettepanekutel; need komisjonid luuakse koolides ja õppeasutustes, ettevõtete kehakultuurikollektiivides, asutustes, kolhoosides, MTJ-des, sovhooside kehakultuurikollektiivides. Kvalifikatsioonikomisjoni peavad kuuluma mitte vähem kui üks III järgu ja kaks «NSVL matkaja» märgi omanikku.

Koolides, tööjõureservide õppeasutustes, keskkoolides «Noor mat-

*) Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjaga on vanuse alammäär vähendatud 14 aastale.

kaja» normatiivi täitmise määrajateks luuakse komisjon õpetajast või matkaspordijärgu omanikust, matkainstruktorist (kes koolis juhib matka-alast tööd) ja 4-st «Noor matkaja» märgiomanikust, kes on kooli parimad õpilased ja aktivistid ühiskondlikus töös.

Märke «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» kantakse paremal rinna- poolel.

Nõuded ja normatiivid märkide «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» saamiseks

1. Täita normid lähedastel OVTK spordialadel.
2. Osa võtta 5-st matkast kodurajoonis.
3. Oskama orienteeruda kaardi järgi ja ilma kaardita, kompassiga ja kompassita, päikese järgi, kella järgi, kohalike märkide järgi, tundma tee- ja topograafia märke, oskama tunda jälgi.
4. Oskama riietuda ja jalgu kängitseda, oskama varustuda ilmastikule vastava varustusega matkal, vastavalt matka pikkusele ja edasi- jõudmise võimalustele, õppima ületama teel esinevaid looduslikke takis- tusi (kraavid, ojad, jõekesed, kuristikud).
5. Oskama valida puhkekohta, teda varjutada ööbimiseks, oskama lõket teha, toitu valmistada, tundma söödavaid seeni ja marju.
6. Teadma rännakul ülalpidamise eeskirju, olla hääks seltsimeheks, oskama õnnetusjuhtudel anda esmaabi.

«NSVL matkaja»

Sooritama 5 puhkepäevamatka aktiivsete liikumismoodustega, nagu jala, suuskadel, paadiga, jalgrattal. Mitte vähem kui 15 km (jalgratas- tel 30 km) iga matk, ööbimisega välitingimustes (telkides, okstest, õl- gedest onnis jne.) suvistel rännakutel.

Auto- ja mototuristidel — omada sõidukijuhi õigused, teha 5 välja- sõitu linnast, mitte vähem kui 200 km, igaüks väliööbimise tingimustes.

Marsruutides peab esinema tähtsate objektide külastamine.

Matkadel peavad matkajad tundma õppima nõukogude matkamist ja NSV Liidu matkaorganisatsioonide ülesandeid ja struktuuri, õppima õigesti ette valmistama varustust puhkepäevamatkadeks, oskama orien- teeruda kohtadel, tarvitada kaarti ja kompassi, oskama määrata ilma- kaari kohalikkude esemete ja kella järgi, valida parajat kohta ööbimi- seks, telki üles seada, teha lõket igasuguse ilmaga, toitu valmistada, tunda söögiseeni ja marju.

Märkidega «NSVL matkaja» ja «Noor matkaja» autasustamise kord

Märkide üleandmine on ühiskondliku tähtsusega sündmus ja viiakse läbi pidulikult. Märgid koolide, kesk- ja kõrgemate õppeasutuste õpilas- tele, töötajatele asutustes, õppeasutustes, kolhoosides, sovhoosides ja MTJ-des annab kätte kehakultuurikollektiivi esimees, a.-ü. esimees või komsomoliorganisatsioon.

Isikud, kes on autasustatud märkidega «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» võivad kaotada õiguse märgile, kui nad peavad ennast ülal nõukogude kehakultuurlasele mittesobivalt.

JUHEND SPORTLIKE MATKADE ORGANISEERIMISE KORRAST JA NENDE ORGANISEERIJATE, JUHTIDE NING OSAVÕTJATE KOHUSTUSTEST

I. Üldeeskirjad

1. Käesolev instruksioon määrab ära mitmepäevastele arvestuslikele matkadele suunduvate gruppide organiseerimise korra.

2. Sportlikke matku võib organiseerida ükskõik milline asutus, ettevõte, organisatsioon või õppeasutus.

3. Enne väljumist arvestuslikule mitmepäevasele marsruudile peavad matkagrupid saama matka läbiviimiseks loa organisatsioonidelt, kellele on antud selleks vastav õigus.

4. Sportlike matkade ettevalmistamise ja läbiviimise üle teostatava kontrolli eesmärgiks on nende taseme tõstmine ning avariide ja õnnetuste vältimine.

5. Üldhariduslike ja tööjõureservide koolide õpilasmatkagruppide organiseerimise ja grupijuhtide väljavalimise kord määratakse NSVL Min. Nõuk. j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee vastavate instruksioonidega ja liiduvabariikide haridusministeeriumide, NSVL Teedeministeeriumi Oppeasutuste Peavalitsuse ning Tööjõureservide Peavalitsuse poolt antud juhenditega.

6. Alpinistlike tõusudega või III A ja III B raskuskategooria mäekurdude ületamisega seotud matkad, aga samuti ka talvised kõrgmäestiku matkad kinnitatakse korra järgi, mis on ette nähtud «Instruksioonis alpinistlike õppe-sportlike ürituste lubamise korrast» ja «Instruksioonis suusaspordialaste õppe-sportlike ürituste organiseerimise korrast mägirajoonides».

7. Käesolev instruksioon on kohustuslik kõikidele organisatsioonidele, kes korraldavad arvestuslikke matku.

8. Kohalikest eritingimustest põhjustatud üksikuid täiendusi käesolevale instruksioonile võib rakendada ainult NSVL Min. Nõuk. j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee vastava sanktsiooni olemasolul.

II. Nõuded gruppidele, osavõtjatele ja grupijuhile

9. Grupi arvuline koosseis määratakse matka raskusega, lähtudes liikumise ohtusest marsruudil.

a) grupp peab koosnema:

Matka raskuskategooria	Grupi arvuline suurus
Kõik I raskuskategooria matkad ja II raskuskategooria vee-, jalgratta-, jala- ja mägi-jalamatkad	Mitte alla 4 inimese
II raskuskategooria suusamatkad ja III raskuskategooria vee-, jala- ja mägi-jalamatkad	Mitte alla 6 inimese
III raskuskategooria suusamatkad	Mitte alla 8 inimese

b) kui matkamarsruudi üksikutes lõikudes grupp jaotatakse kaheks alagrupiks matkarajooniga täpsema tutvumise, marsruudil asuvate looduslike takistuste ületamise erinevate võimaluste selgitamise, tee- luure jms. eesmärgiga, siis kumbki alagrupp peab koosnema vähemalt 4 inimesest (II raskuskategooria suusamatkadel vähemalt 6 inimesest). Alagrupid võivad liikuda iseseisvalt kuni ööpäevase liikumistee kaugusel teineteisest.

Alagruppide vastastikune tegevus määratakse kindlaks plaaniga, mis on kinnitatud matkale lubanud organisatsiooni poolt. Peale grupi- juhi kinnitatakse ka tema asetäitja, kes on teise alagrupi juhtijaks.

10. Nõuded sportlikest matkadest osavõtjaille ja grupijuhile

Matka raskus- kategoria	Matkamise moodus	Nõuded grupi- liikmeile	Nõuded grupi- juhile
1	2	3	4
I raskus- kategoria matkad	Suuskadel, veeteel, jalgratastel	Vähemalt kahest puhkepäevamat- kast osavõtmise kogemused	I raskuskatego- ria vastava moo- duse matkast osa- võtu kogemused I raskuskatego- ria jalgsi- või suu- samatkast osavõtu kogemused I raskuskatego- ria mägi- ja jalgsi- matkast osavõtu kogemused või märgi «NSVL al- pinist» olemasolu korral I raskus- kategoria jalgsi- või suusamatkast osavõtu kogemu- sed
	Jalgsi	„	
II raskus- kategoria matkad	Mägedes- jalgsi	„	Vastava mooduse I raskuskatego- ria matka juhti- mise ja II raskus- kategoria mat- kast osavõtu ko- gemused I raskuskatego- ria jalgsimatka juhtimise ja II raskuskatego- ria jalgsi- või suusa- matkast osavõtu kogemused
	Suuskadel, veeteel, jalgratastel	I raskuskatego- ria vastava moo- duse matkast osavõtu kogemu- sed	
	Jalgsi	I raskuskatego- ria jalgsi (mägi- jalgsi- või suu- sa-), matkast osavõtu kogemu- sed	

1	2	3	4
III raskuskategooria matkad	Mägedes jalgsi	I raskuskategooria mägi-jalgsimatkast osavõtu kogemused või märgi «NSVL alpinist» olemasolu korral I raskuskategooria suusa- või jalgsimatkast osavõtu kogemused	I raskuskategooria mägi-jalgsimatka juhtimise ja II raskuskategooria mägi-jalgsimatkast osavõtu kogemused või alpinismis III spordijärgu olemasolu korral II raskuskategooria jalgsi- (suusa-) matkast osavõtu kogemused
	Suuskadel, veeteel, jalgsi	II raskuskategooria vastava mooduse matkast osavõtu kogemused	Vastava mooduse II raskuskategooria matka juhtimise ja III raskuskategooria matkast osavõtu kogemused
	Mägedes jalgsi	II raskuskategooria mägi-jalgsimatkast osavõtu kogemused või alpinismis III spordijärgu olemasolu korral II raskuskategooria suusa- või jalgsimatkast osavõtu kogemused	Vastava mooduse II raskuskategooria matka juhtimise ja III raskuskategooria matkast osavõtu kogemused

Märkused: a) grupijuhi asetäitjal (tema kinnitamise korral) peab olema samapalju matkadest osavõtu kogemusi kui nõutakse grupijuhilt;

b) I raskuskategooria matkadel grupijuht peab olema vähemalt 16-aastane ja II ja III raskuskategooria matkadel vähemalt 18-aastane.

11. Kui matka marsruut oma üksikute näitajatega ületab II või III raskuskategooria normatiive — väheasustatud kohtades kulgeva marsruudi pikkus, rasked looduslikud takistused jne. või kui sportlikud matkad võetakse ette väheuuritud rajoonide uurimiseks, siis tuleb gruppidele püstitada täiendavad nõuded nii arvulise koosseisu kui ka osavõtjate ja grupijuhi matkakogemuste alal võrreldes käesoleva instruksiooni punktides 9 ja 10 esitatud nõuetega.

Täiendavate nõuete ulatus, kaasa arvatud ka varem sooritatud vastava raskuskategooria ning vastava mooduse matkadest osavõtu (juh-

timise) kogemuste olemasolu, määratakse kindlaks marsruutkomisjonide poolt.

12. Täiendavad nõuded osavõtjaile ja grupijuhtidele mägi-jalgsimatkadel, kus esineb mäekurude ületamisi, mis on alpinismialase klassifikatsiooni järgi klassifitseeritud või on ka klassifitseerimata, kuid on viimastega võrdse raskusega.

Mäekuru raskuskategooria	Nõuded grupiliikmeile	Nõuded grupijuhile
I—A	—	Kahe I—A raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused
I—B	Kahe I—A raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused	Märgi «NSVL alpinist» olemasolu või Kahe I—A ja kahe I—B raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused kaasa arvatud sealhulgas I—A raskuskategooria mäekuru ületamise juhtimise kogemused.
II—A	Kahe I—A ja kahe I—B raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused või märgi «NSVL alpinist» I aste olemasolu	Alpinismis III spordijärgu olemasolu või märgi «NSVL alpinist» olemasolu korral kahe I—A, kahe I—B ja ühe II—A raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused kaasa arvatud sealhulgas I—A ja I—B raskuskategooria mäekurude ületamise juhtimise kogemused
II—B	Kahe I—A, kahe I—B ja ühe II—A raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused või märgi «NSVL alpinist» I aste olemasolu	Alpinismis III spordijärgu olemasolu või märgi «NSVL alpinist» olemasolu korral kahe I—A, kahe I—B, kahe II—A ja ühe II—B raskuskategooria mäekuru ületamise kogemused kaasa arvatud sealhulgas I—A, I—B ja II—A raskuskategooria mäekurude ületamise juhtimise kogemused

13. Esimese (teise) raskuskategooria marsruudid, millel esineb teise (või vastavalt kolmanda) raskuskategooria marsruutide normatiivides ettenähtud elemente (väheasustatud kohad, looduslikud takistused jne.), võrdsustatakse viimastega osavõtjate ja grupijuhi nõuete määratlemisel.

III. Grupi ettevalmistus matkaks

14. Matkaks valmistumisel on grupp kohustatud olemasoleva kirjanduse kaudu üksikasjaliselt tutvuma matkarajooniga, maapinna reljeefiga, kliimaga, taimestikuga, loomariigi ning elanikkonnaga, aga ka vastava rajooni majanduseluga, ajaloolise minevikuga ja tänapäevaga. Grupp peab ette valmistuma ühiskondlikult kasulikuks tööks (ettekanded, loengud, kontserdid, kunstiline isetegevus, muuseumide ning teaduslike asutiste ülesannete täitmine jms.). Samuti peab grupp välja selgitama ekskursionioobjektide, ülevaatlike punktide jms. asukohad matkarajoonis.

15. Enne marsruudile väljumist peab grupp läbi viima rea treeninguid, millede programm ja iseloom määratakse matka raskusega.

16. Matkajad, kes esmakordselt võtavad osa suusa-, mägi-jalgsi-, jalgratta või veematkast, on kohustatud läbi tegema vastava seminari (lisad käesolevale instruksioonile — 1, 2, 3 ja 4), kusjuures peale selle vee- või vee-jalgsimatkast osavõtjad peavad olema sooritanud VTK kompleksi ujumise normid.

17. Kõik grupi liikmed peavad läbima arstliku läbivaatuse ja saama loa matkast osavõtmiseks mitte varem kui üks kuu enne marsruudile väljumist.

IV. Sportlikele matkadele lubamise ja arvestuse kord

18. Sportlikele matkadele lubamist ja nende arvesse võtmist teostavad allpool loetletud organisatsioonid, kui nende juures on moodustatud marsruutkomisjonid, mis vastavad instruksioonis «Matkasporti marsruutkomisjonide tööst» punktis 3 esitatud nõuetele:

a) Matkad I raskuskategooria marsruutidel — kõik kehakultuuri- ja spordikomiteed; spordiühingute ja ametkondade kesk-, kraie-, oblasti ja linna- (raudteel — tee-) nõukogud; laste turismi-ekskursiooni jaamad; pioneerinajad ja -paleed; turismibaasid.

b) Matkad II ja III raskuskategooria marsruutidel — vabariiklikud (ANSV), kraide, oblastite kehakultuuri- ja spordikomiteed; Moskva, Leningradi ja ka teiste linnade kehakultuuri- ja spordikomiteed ning vabatahtlike spordiühingute oblastinõukogud, kes on saanud selle õiguse vastava liiduvabariigi kehakultuuri- ja spordikomiteelt.

c) UAKN Turismi-Ekskursioonivalitsuse ja vabatahtlike spordiühingute plaanilised marsruudid — NSVL Ministrite Nõukogu j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee ja tema poolt volitatud organisatsioonid.

d) Turismibaasid lubavad omaalgatuslikel matkagrupidel marsruudile väljuda ning annavad välja grupile varustuse ja toiduained ainult sel juhul, kui grupil on matkaraamat, mis on välja antud selleks õigust omava organisatsiooni poolt.

e) Vabariiklike ning Moskva ja Leningradi kehakultuuri- ja spordikomiteede otsusega võib üksikutel juhtudel II ja III raskuskategooria

marsruutidele lubamise ja matkade kinnitamise õiguse usaldada organisatsioonidele, keda pole mainitud käesoleva instruksiooni punktides 18-a ja 18-b, tingimusel, et on võimalik moodustada marsruutkomisjonid, mis vastavad instruksioonis «Matkaspordi marsruutkomisjonide tööst» punktis 3 esitatud nõuetele.

19. Asutused ja organisatsioonid, kes annavad loa sportlikuks matkaks, vastutavad matkaplaani õige koostamise eest, osavõtjate ja grupijuhi vastavuse eest käesolevas instruksioonis osa II esitatud nõuetele ja matka eesmärkide vastavuse eest nõukogude matkaspordi nõuetele.

20. Matkagrupi juhi vastutusse kuulub: matkaks ettevalmistamine, grupi komplekteerimine ja grupiliikmete kohta andmete kogumine, matka edukas teostamine ja seatud ülesannete täitmine, tehnikaliste ja taktikaliste ülesannete õige lahendamine matkal ning õnnetusjuhtumite ja avariide vältimine matkal. Vajaduse korral peab grupijuht organiseerima abi teisele matkagrupile.

21. Luba matkaks ja matkadokumendid antakse välja pärast esolevateks matkadeks esitatud materjalide läbivaatamist marsruutkomisjonides nende asutuste juures, kellel on matkale lubamise õigus.

22. Sportliku matka sooritamise loa saamiseks on vaja esitada luba andva asutuse poolt määratud tähtaegadeks, kuid mitte hiljem kui üks kuu enne grupi marsruudile väljumist, järgmised materjalid:

a) matka plaan püstitatavate ülesannete äranäitamiseks, (matkal läbiviidav ühiskondlikult kasulik koduloo-uurimise töö, külastada kavatsuvad ekskursiooniobjektid), väljavalitud marsruudi skeem, kaardid ja krokiid, missuguseid grupp kavatseb kasutada, liikumise graafik, kontroll-punktid ja tähtajad, raskelt läbitavate teelõikude lühike kirjeldus ja moodused nende lõikude läbimiseks, marsruudi teised võimalikud variandid, liikumise graafik ja kontrolltähtajad juhuks, kui tekib vajadus põhimarsruudist loobumiseks;

b) matkagrupi nimetus ja kogu grupi nimekiri (kaasa arvatud grupijuht) järgmiste andmetega: perekonna-, ees- ja isanimi, sünniaasta, töökoht ja amet, passi number, elukoht;

c) teatis iga grupi liikme kohta (kaasa arvatud grupijuht) järgmiste andmetega: spordijärk matkaspordis, seni sooritatud matkad, näidates ära matkarajooni, raskuskategooria, teostamise aja (aasta, sesoon), marsruudi põhilised punktid ja kellena sooritati matk (teatis on vajalik ainult II ja III raskuskategooria matkade puhul);

d) matka eelarve;

e) nimekiri spetsiaalse, grupilise ja isikliku varustuse ning remondivahendite kohta;

f) toiduainete nimekiri koguste äramärgimisega, ühtlasi ära näidates tagavarade täiendamise korra teel oleku ajal;

g) toiduainete ja varustuse kaal, mis langeb ühele osavõtjale grupi väljumisel;

h) arstitõend matkale lubamiseks iga osavõtja kohta;

i) andmed sidepidamise kohta matkale väljasaatnud organisatsiooniga;

j) andmed ohutuse kindlustamise kohta marsruudil: looduslike takistuste ületamise kord ja moodused, võimalik grupi liikumise tee juhuks, kui grupp on sunnitud katkestama liikumise marsruudil, kuhu kavatseb grupp pöörduda abipalvega, kui see osutub vajalikuks jne.

k) matka organiseeriva asutuse taotlus. Selle asutuse matkaspordi sektsioon (sektsiooni marsruutkomisjon) peab uurima matka korraldamise otstarbekust, grupi koosseisu vastavust käesoleva instruksiooni nõuetele, grupile ainelise ja muu abi osutamise küsimust ja grupi kontrollitavust matka ajal.

Ülalmärgitud materjalid vaatab üksikasjalikult läbi marsruutkomisjon, kes annab välja matkadokumendid. Üksikutel juhtudel matkaspordisektsioonid võivad võtta matka kohta koostatud materjalid täpsema uurimise alla.

M ä r k u s: Vabatahtlike spordiühingute mitme kehakultuurikollektiivi koondgrupid või ka ühe kehakultuurikollektiivi grupid, kes korraldavad matku, mis kas täielikult või osaliselt vastavad arvestuslike matkade normatiividele, mitte seades eesmärgiks matka tulemuste kasutamist spordijärgkude vormistamiseks matkaspordis, kuid siiski soovides saada luba matkaks ning matkadokumente, peavad esitama marsruutkomisjonile käesolevas instruksioonis märgitud materjalid. Niisugused grupid võivad esitada sooritatud matkade ja matkaspordis täidetud spordijärgkude teatise asemel varem sooritatud matkade aruanded või muud materjalid, mis kinnitavad matka kogemuste olemasolu grupijuhil ja osavõtjail.

II ja III raskuskategooria mägi-jalgsimatkade puhul tuleb esitada teatise alpinismilase kvalifikatsiooni kohta. Kõigi raskuskategooria vee- ja vee-jalgsimatkade puhul tuleb esitada teatis VTK I astme normide täitmise kohta ujumises. Mitme kehakultuurikollektiivi koondgrupi kohta peab matkataotluse esitama üks neist kehakultuurikollektiividest. Matkataotluse esitanud organisatsioon kontrollib matka ettevalmistamist ja matka läbiviimist selle koondgrupi poolt.

23. Marsruudikomisjonile esitatakse materjalid grupijuhil allkirjaga.

Marsruutkomisjonidel on õigus nõuda kõigi materjalide esitamist avaldus-raamatu kujul, kui niisugune raamat on matkale lubava organisatsiooni poolt välja lastud.

24. Pärast matka lõpetamist grupp peab koostama matkaaruande. Aruande sisu on määritletud käesoleva instruksiooni lisaga nr. 6. Aruande esitamata jätmisel sooritatud matk arvestamisele ei kuulu.

III raskuskategooria matka aruandele lisatakse täiendavalt (lisaks aruandes olevatele):

a) marsruudi skeem mitte väiksemas mõõtkavas kui 1:1 000 000 (võib olla ka hoopis suuremas mõõtkavas), näidates sellel kõik matkaraajoonis asuvad asustatud punktid ja marsruudil kohatavad looduslikud takistused;

b) marsruudi tegelik kulg päevade viisi.

Need aruande lisad saadetakse marsruutkomisjoni poolt NSVL Ministrite Nõukogu j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomiteele.

Käesoleva instruksiooni punkti nr. 22 märkuses märgitud grupid on kohustatud esitama aruande, kui läbitud marsruudi kohta ei ole matkaaruandeid või olemasolevad aruanded on vananenud või mitte-usaldatavad. Aruande esitamise vajaduse ja aruande mahu küsimuse otsustab marsruutkomisjon.

V. Kontroll matka ettevalmistamise ja läbiviimise üle

25. Kontroll matka ettevalmistamise ja läbiviimise üle — matkaks valmistumise ja marsruudil liikumise üle — realiseeritakse grupi otsese kontrollimisega enne matka ja kontrolltähtaegadel kontrollpunktide läbimise jälgimisega.

26. Kontrollivateks organisatsioonideks on:

a) I raskuskategooria matkade alal — kehakultuurikollektiivid ja turismibaasid;

b) II ja III raskuskategooria matkade alal — kehakultuuri- ja spordikomiteed ja vabatahtlike spordiühingute oblastinõukogud ja teised kõrgemalseisvad nõukogud, aga ka kehakultuuri- ja spordikomiteede poolt matku organiseerima volitatud muud organisatsioonid.

27. Kontrollpunktid ja -tähtajad määrab marsruutkomisjon.

28. Üleliidulise kehakultuuri- ja spordikomitee volinikud teostavad oma piirkonnas üldist kontrolli.

29. Kõik II ja III raskuskategooria suusa- või mägi-jalgsimatkale minevad matkagrupid on kohustatud enne matkale väljumist teatama sellest matkarajooni kehakultuuri- ja spordikomiteele või üleliidulise komitee volinikule, teatades tagasisaabumise kontrolltähtaja ja täpse liikumise marsruudi ning näidates ära marsruudi üksikute lõikude läbimise aja.

instruktsioonile sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest.

SEMINARI PROGRAMM

I raskuskategooria suusamatkadest osavõtjaile (10 tundi)

1. Põhilised teadmised varustusest — 3 tundi

Suusamatra varustusele esitatavad erinõuded — küllaldane kaitse külma vastu varustuse võimalikult kergema kaalu juures. Täiendavad pealiskatted sügava lume ja saabaste külmumise vastu. Tagavaravarustus sunnitud väliööbimise juhuks. Suuskade, sidemete ning keppe valik ja hoidmine. Saabaste hooldamine. Vajalikud kaasaskantavad remondivahendid. Suusamatkaks toiduainete valimise erisusi — raskus, kalorsus, rasvade ja vitamiinide osatähtsus.

2. Põhilised teadmised looduslikest takistustest ja suusamatra marsruudi koostamine — 2 tundi.

Lausmaa ja murdmaastik. Metsad, põõsastikud ja sood. Veekogud takistustena talvel. Sügava lumekatte mõju suusamatra marsruudi koostamisele. Päevateekonna pikkuse arvestus ja põhilised raskused teel (looduslikud takistused, lumeolud, meteoroloogiliste tingimuste äkilise muutumise oht, lühike päev, raskused täiendava puhkuse organiseerimiseks teel). Kontrolltähtjad suusamatra, sideme organiseerimine kohalike organisatsioonidega ja matkale lubanud organisatsiooniga. Varuaeg ja marsruudi tagavaravariandid suusamatra.

3. Liikumise tehnika suusamatra — 2 tundi.

Suusatamise tehnika alused. Erinevate suusatamisviiside treening ja nende rakendamise oskus — vahelduvtõukeline, ühesammuline paaristõukeline, sammuta paaristõukeline. Mäkketõus, laskumine, pöörded ja pidurdamine. Liikumine kohevas lumes, juhtija vahetamine, suusaraja sissesõitmise taktika. Looduslike takistuste ületamise reeglid suusamatra — liikumine kallakul, tihedas metsas ja põõsastikus, soode ületamine, liikumine kinnikülmanud jõgedel ja järvedel, lumetakistuste, aukude ning lahtiste veekogude ületamine. Suusatamise erisusi mägedes. Orienteerumine ja raja märkimine taigatingimustes.

4. Ohutustehnika suusamatra — 3 tundi.

Varustuse purunemine ja õnnetusjuhtumid suusamatra. Grupijuhi ja osavõtjate kohustused ohutuse kindlustamisel. Abinõud külmumisest hoidumiseks — puhkus, täisväärtnslik toit, varustuse hea ettevalmistus, jalanõude ja jalgade eest hoolitsemine, vastastikune kontroll liikumise ajal, õigeaegne peatumine ja esmaabi külmumise esimeste tunnuste ilmnemisel. Transporteerimise reeglid. Otsimise ja abistamistöõde organiseerimine. Suusamatra gruppidele esitatavad erinõuded — hoolikas ettevalmistus ja treening, jõu ja suusatamisoskuse poolst võrdvõimelised osavõtjad, vastupidav varustus ja küllaldane toitlustus, välisööbimiste treeningute sooritamine.

instruktsioonile sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest.

SEMINARI PROGRAMM

I raskuskategooria mägi-jalgsimatkadest osavõtjaile (12 tundi)

1. Põhilised teadmised varustusest — 2 tundi.
Riietus ja jalatsid mägimatkal. Soojad esemed. Tormiülkond. Kaitseprillid. Matkakepi või mägikirka valimine sõltuvalt tee raskusest. Mägikõied — grupiline (põhikõis) ja individuaalne (abikõis) (materjal, vastupidavus, säilitamine). Majandusinventar. Vajalikud kaasas kantavad remondivahendid. Mägisaabaste rautamise mooduseid. Varustuse hooldamine.

2. Põhilised teadmised mägismaa reljeefist ja mägimatka marsruudi koostamine — 3 tundi.
Tähtsamad mõisted — mäeahelik, mäelõhe, mäekuru. Reljeefi elemendid — mäetipp, mäehari, mäenõlv, kaljusein, kuru, terrass. Lume- ja jääväljad. Moreenvormid. Mägede kulumine. Valitsevad tuuled. Valge aeg mägedes.

Mille järgi määratakse mägimatka raskus. Takistuste tundmaõppimine marsruudi koostamisel. Liikumise erisusi mägimaastikul ja matkaplaani koostamine neid erisusi arvestades. Aklimatiseerumine ja treeningmarsruutide koostamine. Sideme loomine alpinismilaagritega, kontrollpunktid ja -tähtjad mägimatkal. Aja arvestus liikumiseks ja puhkuseks. Näitlik päevakava.

3. Liikumise tehnika mägi-jalgsimatkal — 4 tundi.

Orienteerumise erisusi mägedes. Põhja- ja lõunapoolsete nõlvade eraldamise tunnuseid. Oma asukoha kindlaksmääramine. Julgestamise erisusi mägedes. Kõite kasutamine, julgestus ja endajulgestus, liikumine kõitega.

Liikumine enne jõudmist marsruudi põhilisele ja raskeimale osale. Teeraja valik. Koormuse jaotus, veeloomade kasutamine. Ülepääsukohtade valimine ja ülemineku aja kindlaksmääramine. Jõe ületamine mööda kive, latiga, purret mööda. Mägijõgedes koolmekohtade läbimise reeglid. Liikumine ühekaupa julgestamiseks asetatud kõie või lati abil. esimesena ja viimasena koolmekoha läbija julgestamine kaldalt. Grupiviisiline koolmekoha läbimine — kahekaupa keppidega, ühes viirus, ringina.

Liikumine mäenõlval. Mäenõlvade liigid — rohtunud, rusused, kaljused, lumised. Mäkketõus, laskumine, travers. Käte ja keha asend, jalgade asetus. Kivi- ja laviinohtlike kohtade tunnused.

Sõmerlume- ja jääväljadele minek, mäekurude läbimine. Teeluure. Astmete raiumine. Mäekurult laskumise koha valimine. Liikumise iseärasusi udus ja pimeduses. Liikumise katkestamine ja sundpeatuse organiseerimine.

4. Ohutustehnika mägi-jalgsimatkal — 3 tundi.

Onnetusjuhtumite põhjused mägedes. Grupijuhi ja osavõtjate kohustused ohutuse kindlustamisel. Ettevaatusabinõud mägijõgede läbimisel, kivi- ja laviiniohtlike kohtade ületamisel, kohustuslikud nõuded endajulgestamisel ning julgestus laskumistel ja tõusul. Meteoroloogiliste tingimuste muutumise mõju matkagrupile mägedes. Tingimused, mille puhul tuleb katkestada liikumine või pöörduda tagasi lähtepunkti. Ettevaatusabinõud silmade kaitseks. Tähtsamad ohutusnõuded ööbimiskoha valimisel ja organiseerimisel mägedes. Esmaabi osutamine vigastuste puhul. Appikutsesignaalid mägedes. Matkagruppide kohustused vastastikuse abi organiseerimisel. Päästetööde organiseerimine. Kannatanute transporteerimine.

instruktsioonile sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest.

SEMINARI PROGRAMM

I raskuskategooria veematkadest osavõtjaile (10 tundi)

1. Põhimised teadmised varustusest — 2 tundi.
Veesõidukite liigid ja nende kasutamine — paadid, süstad, parved. Paadi ja süsta osad. Aerud ja rool. Veesõiduki ja parve kandejõu määritlemine. Vajalikud kaasavõetavad remondivahendid. Abinõud veesõiduki korrasoleku tagamiseks. Veose paigutus ja sõitjate asetus veesõidukis.

Märkus: Kui matk sooritatakse parvega, siis tuleb täiendavalt käsitleda veel parve ehitamist.

2. Põhimised teadmised veespordist ja veematka marsruudi koostamine — 3 tundi.

Põhilised veematka terminid. Voolu kiirus jõe erinevates osades. Vees esinevate looduslike ja kunstlike takistuste karakteristika. Takistuste tundmaõppimine marsruudi koostamisel ja liikumisgraafiku koostamine teekonna üksikute lõikude raskust arvestades. Iseärasusi ööbimiskoha väljavalimisel. Marsruudi tagavaravariandid ja kontrolltähtjad veematkal.

3. Liikumise tehnika veematkal — 3 tundi.

Jõgede voolukiiruse kindlaksmääramine — aeglane, keskmine, kiire ja väga kiire vool. Jõe keskvoolu tunnused. Leetseljakute, veealuste kivide, põhjavajunud palkide, kärestikkude jms. kindlaksmääramise võimalusi. Vee sügavuse mõju veesõiduki liikumisele. Lubatavad pöörderaadiused. Tüürimehele esitatavad nõuded. Mõiste «veesõidu olukord».

Sõudepaatide tüübid. Millele põhineb paadi liikumine sõudmisel. Sõudja põhiasetus (sõudja ja tüürija). Sõudmise põhimõtted ja tehnika. Käte asetus. Sõudmise rütm. Sõudmise tempo ja selle kiirendamine. Distanti pikkuse, voolu tugevuse ja tuule suuna mõju sõudmise tempole. Hingamise põhimõtted sõudmisel, side rütmiga ja tempoga. Peamised vead sõudmisel. Veesõiduki juhtimine rooliga või ahtriaerudega. Purjede kasutamine. Sõlmed, sidumise põhimõtted ja kasutamise otstarve.

Kunstlikest takistustest möödumise põhimõtted — parvillad, praamid, sillad, kalatõkked. Looduslike takistuste läbimine. Kuidas läbida jões kiiret voolust, et vältida kaldale paiskumist. Paadi liikumise kiiruse säilitamine jõe voolu suhtes kärestikkude läbimisel. Liikumine metsa hajaliparvetuse piirkonnas. Liikumine põhjast teivastega tõukamise teel. Ülekandmise organiseerimine.

4. Ohutustehnika veematkal — 2 tundi.

Võimalikud avariid. Grupijuhi ja osavõtjate kohustused ohutuse

tagamisel. Käsklused ja nende täitmine mitmest sõidukist koosneva grupi puhul. Paati asumine ja paadist lahkumine mitmesugustes tingimustes. Randumise reeglid. Kuidas võtta inimene paati keset vett. Kuidas organiseerida uppuja päästmist.

Missugused abinõud tuleb rakendada, kui paat sattus madalikule, läks ümber, pöördus vastu voolu, on surutud vaiade, kivide või kalda vastu, sai löögi, millest tekkis auk, on kinni kivil või vaial. Võimalikud avariid kärestikes ja ettevaatusabinõud nende vältimiseks. Meeskonna kokkuharjumuse ja distsipliini tähtsus veesõidul.

instruktsioonile sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest.

SEMINARI PROGRAMM

I raskuskategooria jalgrattamatkadest osavõtjaile (12 tundi)

1. Põhilised teadmised varustusest — 3 tundi.

Tänavsõidu jalgrataste liigid ja konstruktiivsed iseärasused. Jalgratta skeem. Matkapaunade täiendav asetamine raami külge. Jalgratta hooldamine teel ja hoidmine talvel. Vajalikud kaasavõetavad remondivahendid. Tagavaraosade transporteerimine. Jalgratta kandevõime.

2. Jalgrattamatka marsruudi koostamise iseärasused — 3 tundi.

Looduslikud ja kunstlikud takistused lauskmaal ja murdmaastikul. Teed ja teerajad ning nende läbimine. Konsultatsioon ja takistuste iseloomu tundmaõppimine marsruudi koostamisel. Mäekurude ületamise raskused ja mägedes matkamise iseärasusi. Jalgrattamatka näitlik liikumisgraafik, teetingimuste ja matkaülesannete osatähtsus. Puhkepäevade planeerimine. Radiaalsete lühimatkade organiseerimine jalgsi või jalgratastel.

3. Liikumise tehnika jalgrattamatkal — 2 tundi.

Sadulasse istumise ja juhtimise tehnika. Laitmatu juhtimisoskuse ja vastupidavuse omandamine, matkariviga harjumine. Liikumine tõusudel ja langustel. Halbade teelõikude läbimine. Sõitmine liivas, rchul ja libedal pinnasel. Jalgade töö, keha ja käte asetus sõitmisel erineva iseloomuga teedel. Sõitmine koormatud pakiraamiga. Juhtija vahetamise taktika matkal. Jalgratta transporteerimine rasketel teelõikudel.

4. Ohutustehnika jalgrattamatkal — 4 tundi.

Liikluseeskirjade täitmine linnades ja magistraalteedel. Liiklusmärgid ja signaalid. Avariide vältimine teel — liikluseeskirjade täpne täitmine, jalgratta igapäevane üksikasjalik ülevaatus, õigeaegne peatumine ja puuduste kõrvaldamine. Jalgrattamatkaja riietus. Profülaktiliste abinõude rakendamisest ja esmaabi osutamisest jalgrattamatkal.

instruktsioonile sportlike matkade organiseerimise korral ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest.

MATKA ARVESTUSDOKUMENDID

Iga matkagrupp peab pärast matka lõpetamist koostama aruande. Matkaaruanne on põhiliseks dokumendiks, mis kajastab grupi tegevust marsruudil, olles ühtlasi ka matkakogemuste edasiandmise põhivormiks.

I raskuskategooria marsruudi läbimise korral on arvestusdokumendiks alloleva vormi kohaselt koostatud matkapass, millele tingimata peab olema lisatud marsruudi skeem.

Matkapass

1. Matka rajoon:
2. Matkamise moodus:
3. Marsruut (alg-, lõpp- ja sõlmpunktid):
4. Liikumisgraafik:

Matka-päev	Kuu-päev	Päeva jook-sul läbitud punktid	Ööbimis-koht	Kuu	Liikumis-viis
------------	----------	--------------------------------	--------------	-----	---------------

5. Matka pikkus kilomeetrites:
6. Matka kestus päevades:
7. Välisööbimiste arv:
8. Sobivaim sesoon matkaks:
9. Ekskursiooniobjektid marsruudil:
10. Toiduainete saamise võimalus teel:
11. Vajalik spetsiaalne varustus:
12. Matkagrupi nimetus:
13. Grupi koosseis:

Perekonna- ja eesnimi	Sünni-aasta	Töökoht ja amet	Elukoht
-----------------------	-------------	-----------------	---------

14. Grupijuht:
15. Matkalehe number ja väljaandja:
16. Marsruudi skeem (lisatakse eraldi):
17. Soovitava kirjanduse loetelu:

«.....» ..... 195..... a.

Grupijuhi allkiri:

II ja III raskuskategooria marsruudi läbimise korral koostatakse matkaaruanne, mis peab käsitlema järgmisi põhilisi küsimusi:

Matkarajooni üldine iseloomustus

Selles aruande osas tuleb käsitleda matkarajooni füüsilis-geograafilisi tingimusi, nagu reljeef, veestik, kliima, taimestik, loomariik. Eri- list tähelepanu tuleb pöörata matka mikrorajooni iseloomustusele ja matkamisel rakenduslikku tähtsust omavatele geograafilistele andmetele (õhu temperatuur, lumekatte paksus, valitsevad tuuled, lume- ja metsapiiri kõrgus, sademete jaotus kuude lõikes, jõgede voolu kiirus, aga ka andmed vee sügavusest, langusest, kärestikkudest jms., andmed metsikult kasvavate söödavate taimede olemasolust, võimalused jahiks ja kalastuseks jne.).

Siinkohal tuleb käsitleda ka matkarajooni ökonoomikat, elanikkonna elu-olu, vaatamisväärsed kohti ja ekskursiooniobjekte, aga ka matkarajooni turismialase tundmaõppimise taset.

II raskuskategooria matka aruannete see osa peab sisaldama lühikese matkarajooni karakteristikata.

Matkakirjeldus

Selles osas tuleb esitada kronoloogilises järjekorras andmeid marsruudi tegeliku läbimise kohta, kaasa arvatud matkarajooni sõitmine, marsruudi lähtepunkti kohaleminek ning lõpp-punkti lahkumine. Siinkohal tuleb käsitleda marsruudil läbiviidud ühiskondlikult kasulikku tööd, ekskursiooniobjektide külastamist. Eri- list tähelepanu tuleb pöörata looduslike takistuste — mäekurude, veekogude, kärestike jms. ületamise kirjeldustele, millele on lisatud vastavalt vajadusele skeeme, krokiisid, fotosid. Siinsamas peavad olema ka soovitusel vahendite ja teede valimiseks looduslike takistuste ületamiseks, aga ka ettepanekud ööbimiskohtade valimiseks ja ööpäevase liikumisrežiimi määramiseks.

Aruandes esinevatel kaartidel, krokiidel, skeemidel ja fotodel peavad olema selgitavad tekstid, mis on kooskõlas üldise tekstiga.

Aruanne peab sisaldama kaardi või skeemi mõõtkavas vähemalt 1:1 000 000. Sellele peab olema märgitud marsruut, ööbimiskohad, kõik marsruudist kuni 50 km kaugusel asuvad asustatud punktid ja teedevõrk, kaasa arvatud ka karavaniteed ning teerajad.

Sel juhul, kui grupp kas mõne organisatsiooni ülesandel või omal algatusel viis matkal läbi teaduslikke uurimistöid või tegeles kodu- uurimisega, kasutas uuetüübilist matkavarustust või kasutas kohalikke liiklusvahendeid, aga ka kohalike elanike poolt kasutatavaid jahipidamise ja kalastamise mooduseid jms., mis võiksid leida rakendamist sportlikel matkadel, siis peavad need küsimused leidma vastava käsitluse (kaasa arvatud ka joonised, skeemid ja fotod).

Lõppkokkuvõte

Selles osas tuleb anda lühike matka karakteristikata — soovitusel marsruudi parandamiseks, marsruudi variandid, uued võimalikud marsruudid selles matkarajoonis, matkarajooni sesoonsus koos põhjendustega. On vaja märkida matkagrupi optimaalne suurus, grupi- liikmete spetsiaaluskuste (alpinismialased jms.) minimaalne määr.

Siinsamas tuleb kriitiliselt analüüsida matkagrupi kogemusi seoses

matka varustuse ja liiklusvahendite valikuga, liikumisgraafikuga, toiduratsioonidega. Tuleb märkida andmed kohalike võimaluste suhtes toiduainete, varustuse, transpordivahendite, veoloomade jms. saamiseks. On vaja anda soovitusi nende või teiste ekskursionsiooniobjektide külastamise otstarbekuse kohta.

L i s a d.

1. Liikumisgraafik koostatakse alloleva vormi kohaselt:

Matka- päev	Kuu- päev	Päeva jooksul läbitud mars- ruudi lõik	Oõbi- mis- koht	Km	Liikumis- tundide arv	Liiku- mis- viis
----------------	--------------	--	-----------------------	----	-----------------------------	------------------------

Marsruudi kogupikkus ..... km, sellest läbitud looduslikke takis-
tusi ületades ..... km. Matka kestus päevades ..... Välisõõbi-
miste arv .....

2. Matkagrupi liikmete nimestik koos nende matkasportliku kvali-
fikatsiooni äramärkimisega.

3. Soovitav isikliku varustuse nimekiri.

4. Soovitav grupivarustuse nimekiri.

5. Soovitav päevane toiduratsioon ühe osavõtja kohta.

6. Üksikasjalik matka eelarve.

7. Soovitava kirjanduse nimekiri.

Matkaaruande lõppu tuleb märkida grupijuhi perekonna-, ees- ja
isanimi ning kodune aadress. Aruanne peab olema varustatud grupi-
juhi dateeritud allkirjaga.

NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjale nr. 136 — 3. juunist 1957. a.

INSTRUKTSIOON MATKASPORDI MARSRUUTKOMISJONIDELE

I. Marsruutkomisjonide töö

1. Marsruutkomisjonid luuakse kehakultuuri- ja spordikomiteede ja teiste spordialaste organisatsioonide juurde. Nende ülesandeks on:

a) gruppide konsulteerimine marsruutide valikul ja matkadeks ettevalmistamisel;

b) kontroll matkaplaanide ja marsruutide õige väljatöötamise, gruppide matkadeks ettevalmistatuse, matkade eesmärkide vastavuse üle nõukogude matkaspordi ülesannetele ja grupi koosseisu instruksiooni nõuetele vastavuse üle;

c) matkadokumentide väljaandmine;

d) teostatud matkade kohta gruppidele aruannete vastuvõtmine ja läbitud marsruutide raskuskategooria kindlaksmääramine;

e) distsipliini, eeskirjade, sportlike matkade organiseerimise, nende organiseerijate, juhtide ja osavõtjate kohta käiva instruksiooni, käesoleva instruksiooni ja matkaspordi eetika üksikute gruppide ja matkajate poolt rikkumise juhtumite juurdlemine ja süüdlaste karistamiseks ettepanekute tegemine;

f) kontroll alluvate organisatsioonide marsruutkomisjonide töö üle.

2. Marsruutkomisjon tegutseb ühtse üleliidulise spordiklassifikatsiooni, sportlike matkade organiseerimise korra ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohta käiva instruksiooni ja käesoleva instruksiooni alusel.

3. Marsruutkomisjon peab koosnema mitte vähem kui viiest liikmest, kes on kinnitatud vastava kehakultuuri- ja spordikomitee poolt. Marsruutkomisjoni koosseisus peab olema:

Matka raskuskateg., mis marsruudi kohta otsustatakse	Meister- sportlasi	Esimese Teise Kolmanda		
		järgu sportlasi		
1.	—	—	1	4
2.	—	2	3	—
3.	1	4	—	—

Oma töö käigus marsruutkomisjon on kohustatud juurde tõmbama läbivaadatavate matkade rajooni tundvaid konsultante, kui komisjoni liikmed sellega tuttavad ei ole. Üksikjuhtumel marsruutkomisjoni liikmeiks võib ÜKSK alpinismi- ja matkaspordiosakonna loal nimetada kogenud matkasportlasi, kes ei oma vastavat spordijärku, ja alpiniste, kellel on spordijärk või meistersportlase nimetus.

4. Matka lubamiseks esitatud materjalide läbivaatamisel marsruutkomisjon on kohustatud kontrollima:

a) kas üldine matkaplaan, marsruut ja selle variandid on õigesti koostatud; kas on ette nähtud tutvumine ekskursiooniobjektidega, kodu-uurimise ja ühiskondlikult kasuliku töö teostamine; kas varustuse ja toidumoonu arvestus ning eelarve on õigesti koostatud;

b) kas grupp koos osavõtjate ja grupijuhiga vastab instruksioonile sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohta;

b) kas grupijuht ja tema asetäitja (kui see on olemas) teavad küllalt hästi oma kohustusi; kas osavõtjaid on küllaldasel määral tutvustatud marsruudi ja selle iseärasustega;

d) millised abinõud on ette nähtud marsruudist ja liikumisgraafikust ettenägemata kõrvalekaldumiste, eriliste hädaohtude ilmumise, ilmastiku järsu halvenemise, haigestumise ja õnnetusjuhtumite korraks jne.;

e) vahendid ja tähtajad sidepidamisel grupi ja matka organiseeriva organisatsiooni vahel, kontrollpunktid ja side kontrollivate organisatsioonidega.

Märkus: raskete matkade, eriti suusamatkade läbiviimisel marsruutkomisjon võib gruppi kohustada talle andma koopiad teadetest järgmisesse kontrollpunkti liikumise kohta.

f) kas grupi liikmete poolt on läbi töötatud ohutustehnika küsimused marsruudil liikumiseks ja kas neist keegi varem pole rikkunud matkade läbiviimise eeskirju;

g) marsruutkomisjonil on õigus kõiki matkast osavõtjaid kontrollimiseks välja kutsuda.

5. Matka lubamiseks esitatud materjalide kontrollimise tulemused marsruutkomisjon vormistab protokollina, mis kirjutatakse alla komisjoni esimehe ja vähemalt kahe liikme ning nende isikute poolt, kes olid juurde kutsutud konsultatsiooniks antud marsruudi kohta.

Protokoll koostatakse kahes eksemplaris: üks matka organiseeriva asutuse jaoks, teine jääb marsruutkomisjonile (protokolli vorm on antud lisas 1).

6. Pärast marsruutkomisjoni otsust grupijuht, saanud kätte marsruutkomisjoni protokoll, on kohustatud selle andma koos grupi nimekirja ja marsruudi skeemiga organisatsioonile, kellel lasub kontroll matka ettevalmistamise ja läbiviimise kohta. Organisatsioon, mille juures on moodustatud marsruutkomisjon, annab välja 1. raskuskategooria matkadeks matkalehe, 2. ja 3. raskuskategooria matkadeks matkaraamatu (vorm lisas 2), mis kirjutatakse alla antud organisatsiooni vastutava isiku poolt. Allkiri kinnitatakse organisatsiooni pitsatiga, mille juures on moodustatud marsruutkomisjon.

7. Matka aruande läbivaatamisel peab marsruutkomisjon kindlaks määrama:

a) marsruudi tegeliku pikkuse, looduslike takistuste raskuse ja pikkuse jne.;

b) esitatud aruande vastavuse nõuetele;

c) matkamarsruudi tegeliku raskuskategooria;

d) grupi poolt matkal tehtud kodu-uurimise ja ühiskondlikult kasuliku töö;

e) kui esines liikumisgraafiku rikkumisi, marsruudist kõrvalekaljumisi, kontrolltähtaegadest mittekinnipidamisi jne., siis kindlaks määrata nende põhjused.

Järgunõuetes ettenähtud matkade sooritamise reeglitest, käesolevast instruksioonist ja teistest matkaspordialastest juhendmaterjalidest mittekinnipidamise korral — marsruudi või grupi koosseisu omavolilise muutmise, kontrolltähtaegadest mittekinnipidamise, ohutus- tehnika rikkumise, aruande halva kvaliteedi, samuti matkaspordi eetika ja distsipliini rikkumise korral matkagrupis, marsruutkomisjon ei kinnita matka ja kui see on vajalik, teeb ettepaneku grupiliikmete ja -juhi karistamiseks kuni diskvalifitseerimiseni.

Oma järelused marsruutkomisjon fikseerib protokollis ja matka- raamatu vastavas osas.

8. Pärast matkaaruande vastuvõtmist matkaraamat vahetatakse lõendite vastu (vorm lisas 3), mis antakse igale matkast osavõtnule.

II. Eeskirjad marsruutkomisjonidele

9. Matkamarsruutidest:

a) korduvaid matku ühel marsruudil arvestatakse, kui marsruut on läbitud erinevatel hooaegadel (suvel ja talvel) või kui marsruut esimesel korral on läbitud osavõtjana, aga teine kord grupijuhina;

b) kaks ühe hooaja jooksul sooritatud matka arvestatakse juhul, kui need on sooritatud erinevate gruppide koosseisus või NSVL erinevates geograafilistes rajoonides. Sealjuures «Näitajate tabelis» määratud matka kestust ei või lühendada;

c) mitmesuguste aktiivse liikumise viiside kasutamisel grupi poolt ühel matkal (kombineeritud matk) see arvestatakse ühe matkana. Matka liik (vee-, jalgsi-) määratakse peamise liikumisviisi järgi, mida grupp kasutas mitte vähem kui poolel marsruudil.

Kombineeritud matka kogupikkus määratakse päevaste teepikkuste järgi (vastavalt näitajate tabeli normidele), mis on läbitud erinevatel liikumisviisidel.

Analoogiliselt määratakse ka marsruudi looduslike takistustega osade pikkus.

Tee iseloom	Matka liik ja marsruudi raskuskategooria													
	jalgsi-			mägi-			suusa-			vee-			jalgratta-	
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2
looduslike takistuste ületamisega	10	13	15	9	10	12	12	12	15	11	14	16	23	27
looduslike takistuste ületamiseta	20	25	25	18	20	21	25	25	30	22	28	32	45	53

10. Matkade kestusest:

a) matkade kestuseks loetakse nii tegelikud matkapäevad kui ka puhkepäevad. I raskuskategooria matkadel soovitatakse ette näha mitte vähem kui üks puhkepäev, II ja III raskuskategooria matkadel vastavalt kaks-kolm puhkepäeva;

b) uurimistööde teostamisel marsruudil, vähemuuritud kohtade, mägestikusõlmede, uute mäekurude, liikumisteede jne. uurimisel lubatakse matka kestust suurendada 25% võrra;

c) marsruutide läbimisel, mille pikkus ületab matkamarsruutide raskuskategooriate tabelis ettenähtud normi, pikendatakse matka kestust proportsionaalselt üle normi läbitud kilomeetritele.

11. Matka pikkusest:

a) matka pikkuse arvutamisel arvestatakse ainult grupi poolt aktiivsete liikumisvahendite kasutamisega läbitud maa;

b) kaugused, mis grupi poolt läbiti radiaalsuundades (väljaspool põhimarsruuti), arvestatakse järgmiselt: I raskuskategooria marsruutidel mitte üle 25%, II raskuskategooria marsruutidel mitte üle 15% matka üldpikkusest.

Mingi rajooni üksikasjaliku läbiuurimise puhul grupi poolt eesmärgil leida uusi võimalikke teid antud rajoonis asuvate looduslike takistuste (mäeahelikud ja -sõlmed, suured raskeltläbitavad sood jne.) ületamiseks, võib radiaalmarsruutide pikkust marsruutkomisjoni loal suurendada. Matkaraamatusse tehakse sel puhul vastav märkus;

c) kui looduslike takistustega marsruudi osa pikkus osutub suuremaks, kui see tabelis näidatud, siis üle normi läbitud pikkusel üks kilomeeter arvestatakse kaheks (s. t. lühendatakse marsruudi kogupikkust). Sealjuures, vaatamata looduslike takistustega osa pikkusele, marsruudi kogupikkust ei või lühendada rohkem kui 15% võrra.

12. Üks arvestuslikest matkadest võib olla sooritatud etappide kaupa, s. t. koosneda mitmest erinevatel marsruutidel puhke- ja pühapäevadel ühe aasta jooksul sooritatud matkast. Tervikuna etappide kaupa sooritatud matk peab vastama I raskuskategooria matka normatiividele, sealjuures «NSVL turist» märgi saamiseks sooritatud matku ei arvestata.

13. Spordijärkude omistamisel võib suviseid matku asendada sama kategooria talviste matkadega.

Talviseid matku võib asendada järgmise kõrgema kategooria suviste matkadega. Meistersportlase nimetuse andmisel võib ühe III raskuskategooria matka asendada sama kategooria mägimatkaga. Üldse lubatakse mitte üle kahe asenduse, kusjuures iga asendus on lubatud erineva järgu juures.

14. Osavõtt teaduslikust uurimisekspeditsioonist võib minna arvesse, kui matkasportlased on võetud ekspeditsiooni koosseisu vastava marsruutkomisjoni loal tingimusega, et kinni peetakse kõigist spordiklassifikatsiooni tingimustest.

instruktsioonile matkaspordi marsruutkomisjonide töö kohta.

..... marsruutkomisjoni

PROTOKOLL Nr.

Komisjoni koosseis: .....

Kontrollitud marsruudi koostamise õigsust, grupi ettevalmistatust matkaks, varustuse ja toiduainete nimekirja ning eelarvet, marsruutkomisjon otsustab:

1. Kinnitada ..... poolt organiseeritav
..... raskuskategooria ..... matk marsruudil

Grupi koosseis ....., grupijuht .....

2. Kinnitada kontrolltähtajad ja -punktid.

«.....»	s. a.	telegrammiga
		postkaardiga
«.....»	s. a.	telegr.
		postk.
«.....»	s. a.	telegr.
		postk.
«.....»	s. a.	telegr.
		postk.

samuti matkale väljumise päeval.

Teated kontrolltähtaegade täitmise kohta saata organisatsiooni aadressil .....

tel. nr. .... sm. ....
ja koopia ..... marsruutkomisjoni
aadressil .....

Erilised juhtnöörid grupile: .....

4. Aruande esitamise tähtaeg: .....

Marsruutkomisjoni esimees: .....

Marsruutkomisjoni liikmed: .....

«.....» ..... 195..... a.

Matkaraamatu nr. .... ja koopia marsruutkomisjoni protokollist kontrollivale organisatsioonile vastu võtnud.

Kohustun täitma marsruutkomisjoni juhtnööre ja kontrolltähtaegu.

Grupijuht: .....

«.....» ..... 195..... a.

instruktsioonile matkaspordi marsruut-
komisjonide töö kohta.

(kaane esikülg)

**NSVL MINISTRITE NÕUKOGU juures asuva
KEHAKULTUURI- JA SPORDIKOMITEE**

omaalgatusliku matkagrupi
(matkagrupi nimetus)

M A T K A R A A M A T Nr. ....

(matkaraamatu väljaandnud organisatsiooni nimetus)

(kaane sisekülg)

Matkagrupi juhi vastutusse kuulub: matkaks ettevalmistamine, grupi komplekteerimine ja grupiliikmete kohta andmete kogumine, matka edukas teostamine ja seatud ülesannete täitmine, tehnikaliste ja taktikaliste ülesannete õige lahendamine matkal ning õnnetusjuhtumite ja avariide vältimine matkal.

(Instruktsioon sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest — p. 20).

NSVL Ministrite Nõukogu juures asuv
Kehakultuuri- ja Spordikomitee

Matka rajoon .....

Marsruut .....
(tähtsamad punktid)

Väljasõidu kuupäev «.....» ..... Matka kestus .....

Grupijuhi nimi .....

Matkagrupi nimetus .....

P. K.

Vastutava isiku allkiri .....

«.....» ..... 195... a.

Grupi koosseis

Jrk. nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Sünni-aasta	Töökoht ja amet	Passi nr.	Ülesanne grupis	Kodune aadress
----------	-----------------------------	-------------	-----------------	-----------	-----------------	----------------

Osavõtjate arv ..... inimest

Grupijuht .....
(allkiri)

Liikumise graafik

Matka päev	Kuu-päev	Marsruudi lõik	Ööbimis-koht	Kilometraaž	Liikumis-viis
------------	----------	----------------	--------------	-------------	---------------

Kontrollpunktid ja nende läbimise tähtajad

Kuupäev	Kontrollpunkt	Kontrolliv organisatsioon, kellele teatatakse antud kontrollpunktist
		telegrammiga postkaardiga

Marsruutkomisjoni otsus:

1. Marsruut vastab ..... raskuskategooria nõuetele.
  2. Lubada ..... liikmeline grupp sm. ....
juhtimisel matkale antud marsruudil.
  3. Erilised juhtnöörid grupile .....
- Marsruutkomisjoni protokoll nr. .... «.....» ..... 195... a.
Marsruutkomisjoni esimees: .....

Märkmed marsruudi läbimise kohta

Märkus: Märkmed tehakse kehak.- ja spordikomiteedes, nende puudumisel TSN Täitevkomiteedes, sidejaoskondades, külanõukogudes või kolhooside juhatustes.

Marsruutkomisjoni otsus

1. Aruanne marsruudi .....
läbimise kohta on marsruutkomisjoni poolt vastu võetud.
2. Läbitud marsruut kinnitatud ..... raskuskategooriaga.
3. ....

Marsruutkomisjoni esimees: .....

Tõendid grupiliikmete matkast osavõtu kohta kätte saanud.

Grupijuht: .....

Märkus: Pärast matka lõpetamist grupijuht peab matkaraamatu ja -aruande andma hiljemalt ..... matkaraamatu väljaandnud organisatsioonile ja kõigile grupiliikmetele välja võtma tõendid matka sooritamise kohta. (Matkaaruande esitamise tähtaeg määratakse marsruutkomisjoni poolt).

instruktsioonile matkaspordi marsruut-
komisjonide töö kohta.

.....
(stamp)

T O E N D

.....
tõendab, et kod. .... sooritas .....
(kellena)
«.....» ..... 195..... a. kuni «.....» ..... 195..... a.
..... raskuskategooria ..... matka marsruudil
.....
.....
.....

Marsruudi pikkus ..... km, sealhulgas ..... km looduslike
takistuste ületamisega, väliolukorras ööbimisega ..... korral.
Matkadokumendid asuvad ..... nr. ..... «.....» ..... 195..... a.
all.

P. K.

Organisatsiooni juhataja: .....

Marsruutkomisjoni esimees: .....

NSVL Ministrite Nõukogu j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjale nr. 136, 3. juunist 1957.

INSTRUKTSIOON MATKASPORDI KVALIFIKATSIOONIKOMISJONILE

1. Matkaspordi kvalifikatsioonikomisjonid luuakse soovitude ettevalmistamiseks ning matkaspordis spordijärkude omistamiseks kehakultuuri- ja spordikomiteede juurde, kus on olemas matkaspordisektsioonid.

2. Komisjoni liikmete arvu määrab komitee (sektsioon) sõltuvalt tema töömahust. Minimaalne liikmete arv — 3 inimest.

3. Komisjoni esimees ja tema asetäitja nimetatakse antud kehakultuuri- ja spordikomitee matkaspordisektsiooni liikmete seast.

4. Dokumentide allakirjutamise õigus on komisjoni esimehel, tema äraolekul — asetäitjal.

5. Kvalifikatsioonimaterjalid vaadatakse läbi komisjoni ühistel koosolekutel tema minimaalse ja kohustusliku koosseisu kohalolul.

Lahkarvamuste korral võetakse komisjoni otsus vastu lihthälteenamusega.

Kvalifikatsioonikomisjonil on õigus soovitada ühe või teise spordijärgu või meistersportlase nimetuse omistamist sõltuvalt oma kehtivat järku või nimetust omavate liikmete kvalifikatsioonist.

Järk või nimetus, mille omistamist komisjon võib soovitada	Komisjoni koosseis	Meistersportlasi	I järgu matka- sportlasi	II järgu matka- sportlasi	III järgu matka- sportlasi
Kolmas järk . . .		—	—	2	1
Teine järk . . .		—	1	2	1
Esimene järk . . .		1	2	—	—
Meistersportlane .		3	—	—	—

Kvalifikatsioonikomisjoni soovitus meistersportlase nimetuse omistamiseks vaadatakse enne materjalide kehakultuuri- ja spordikomitee esitamist läbi sama komitee matkaspordisektsiooni poolt ning toetatakse või lükatakse tagasi.

7. Kui komisjon oma koosseisu tõttu ei ole õigustatud soovitama vastava spordijärgu või meistersportlase nimetuse omistamist, saadab ta dokumendid edasi kõrgemalseisvasse komiteesse, mille juures on vastav komisjon.

8. Igal oma koosolekul täidab komisjon kindlaksmääratud vormis (vt. lisa 1) protokoll, mis kirjutatakse alla kõigi koosolekust osa võtnud liikmete poolt.

9. Spordijärgu omistamiseks peab matka- sportlane esitama kvalifikatsioonikomisjonile järgmised dokumendid:

- a) täidetud «Matkasportlase arvestuskaardi» (vt. lisa 2),
- b) järgusportlase arvestuskaardi (vt. lisa 3), millel lahtrid «spordijärk» ning «sportlikud resultaadid (saavutused)» jätta täitmata,
- c) III järgu jaoks VTK I astme, II ja I järgu ning meistersportlase nimetuse jaoks VTK II astme tunnistus,
- d) meistersportlase nimetuse jaoks järgupilet III järgu olemasolu kohta mõnel naaberspordialal,
- e) III järgu jaoks — «NSVL matkaja» märgi tõend,
- f) dokumendid «Matkasportlase arvestuskaardil» näidatud matkadest osavõtu kohta.

10. II ja III spordijärgu omandamiseks matkasportdis tuleb anda eksam ettenähtud programmi kohaselt.

11. Meistersportlase nimetuse saamiseks esitamise korral tuleb esitada kvalifikatsioonikomisjonile üheaegselt ülal loetletud dokumentidega kaks aruannet III raskuskategooria matkadest (nendest kindlasti üks suusamatkast), millel esitatav matkaja oli grupijuhiks. Aruanded peavad olema koostatud vastavalt kindlaksmääratud nõuetele.

12. Matkast osavõttu tõendavateks dokumentideks on: operatiivseist matkadest — matka korraldanud organisatsiooni tõend, omaalgatuslikest matkadest —

pärast 1. jaanuari 1957 läbitud marsruutidelt — marsruutraamatu ning marsruutkomisjonile esitatud aruande põhjal välja antud tõend vastava matka sooritamise kohta,

enne 1. jaanuari 1957 läbitud marsruutidelt — võib vastu võtta marsruutraamatu matkaaruande olemasolu korral.

13. Enne 1. jaanuari 1957. a. sooritatud matku tõestavate dokumentide kadumise korral võib komisjon võtta vastu tõendi, mis on kinnitatud kahe grupi liikme ning matka korraldanud organisatsiooni poolt.

Pärast 1. jaanuari 1957. a., sooritatud matku tõestavate dokumentide kadumise korral otsustab duplikaatide väljaandmise marsruutkomisjon igal üksikjuhul eraldi.

14. Kahenädalast aastapuhkust omavad matkasportlased, kes sooritavad matku vastavalt sellele kategooriale kehtestatud normatiividele, peavad esitama oma töökoha kaadrite osakonnast tõendi puhkuse kestuse kohta.

15. «Järgusportlase arvestuskaardi» lahtrisse «Sportlikud resultaadid (saavutused)» kannab kvalifikatsioonikomisjon matka kategooria, sesooni (talv, suvi), osavõtu või juhtimise, matkade üldarvu ning protokollinumbri.

16. «Järgusportlase arvestuskaart», kinnitatud kvalifikatsioonikomisjoni poolt, koos VTK tunnistusega antakse üle kehakultuuri- ja spordikomiteele. Nimetatud dokumentide põhjal annab komitee välja järgupileti.

17. Kvalifikatsioonikomisjoni kaustadesse jäävad marsruutkomisjoni esimehe poolt kinnitatud «Matkasportlase arvestuskaardid».

18. Kõik ülejäänud dokumendid tagastatakse matkasportlasele.

P R O T O K O L L

..... kvalifikatsioonikomisjoni koosolekust

nr. .... «.....» ..... 19..... a.

Jrk. nr.	Nimi, eesnimi	VSÜ	Kollektiiv	Sooritatud matku										Omistatud järk	Märkusi		
				I raskuskategooria				II raskuskategooria				III raskuskategooria					
				suvel		talvel		suvel		talvel		suvel				talvel	
				osavõtjana	juhina	osavõtjana	juhina	osavõtjana	juhina	osavõtjana	juhina	osavõtjana	juhina			osavõtjana	juhina

Komisjoni esimees:

Komisjoni liikmed:

instruktsioonile matkaspordi kvalifikatsioonikomisjonide töö kohta.

Spordijärk .....
Instruktori kvalifikatsioon .....

Koht foto jaoks

MATKASPORTLASE ARVESTUSKAART

Nimi, ees- ja isanimi .....
Matkaspordisektsioon .....
VSU ..... Ametiühing .....
Töökoht ja amet .....
Sünniaasta ..... Rahvus ..... Parteilisus .....
Haridus: alg-, kesk-, kõrgem (alla kriipsutada)
VTK I astme märk nr. ...., VTK II astme märk nr. ....
Märk «NSVL matkaja» nr. ...., välja antud .....
(millal, kelle poolt)

Matkasportlase staaž ..... aastast.
Milliste spordialadega tegeleb, järgud .....

Uhiskondlik töö matkaspordi alal .....

Ergutused ja autasud: .....

Millal ja millised matkaspordilikud kursused (kooli) on lõpetanud

Töö instruktorina:

Aasta	Laagri või õppe- matka nimetus	Täidetud kohustused	Kestus
-------	-----------------------------------	------------------------	--------

Kelle poolt ja millal omistatud:

Spordijärk: .....

käskkiri nr. .... «.....» ..... 19.... a., tunnistuse nr. ....

Instruktori kvalifikatsioon: .....

käskkiri nr. .... «.....» ..... 19.... a., tunnistuse nr. ....

Kodune aadress: .....

Telefoninumber kodus ..... töökohal .....

Isiklik allkiri .....

Arvestuskaardile kantud andmete õigsust tõendan: .....

(allkiri)

Märkused muudatustest arvestuskaardil: .....

instruktsioonile matkaspordi kvalifikatsioonikomisjonide töö kohta.

JÄRGUSPORTLASE ARVESTUSKAART
(Esikülg)

Foto
koht

Spordiorg. .... linn/ rajoon .....

Kollektiiv .....

Nimi, ees- ja isanimi .....

Sugu .....

Sünniaasta .....

Rahvus .....

Sotsiaalne päritolu .....

Parteilisus .....

Haridus (alg, kesk, kõrgem) .....

ALA

Kehakultuuriline haridus (mis lõpetas) .....

VTK aste: VTK I ..... VTK II .....

Missugust spordiala harrastab .....

Kohtuniku kategooria .....

Missugusel alal .....

Kus töötab .....

Riiklikud autasustamised .....

.....

.....

Isiklik allkiri .....

SPORDIJÄRK				
Järk	Käskkirja kuupäev	Käskkirja nr.	KELLE POOLT OMISTATUD	Pileti nr.

(Tagakülg)

SPORTLIKUD SAAVUTUSED

Jrk. nr.	Võistluse nimetus	Kuu- päev	Võistluspaik	Tule- mus	Jrk. nr.	Võistluse nimetus	Kuu- päev	Võistluspaik	Tule- mus

Kodune aadress: .....

.....

Töökoha aadress: .....

.....

Telefoni nr. ....

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja
Spordikomitee

KÄSKKIRI

1. novembril 1957. a., nr. 415

Matkaspordi edasisest arendamisest Eesti NSV-s

Matkaspord on üheks tähtsamaks ja mitmekülgsemaks töötajate ja noorte organismi tugevdamise vahendiks ning on parim aktiivse puhkuse vorm. Nõukogude Liidus on loodud selle ala arendamiseks laialdased võimalused.

Lähtudes sellest, et vabariiklik matkaspordisektsioon on asunud intensiivselt tööle ja koostööle ametiühingu-organisatsioonide ning komsomoliorganisatsioonidega, on matkaspordialane töö kehakultuuri-organisatsioonides viimasel ajal paranenud. Matkaspordisektsioone on käesoleva aasta teise poole kestel moodustatud 11 rajooni kehakultuuri- ja spordikomitee juurde, nendest Kingissepa, Kose, Lihula, Märjamaa ja Väike-Maarja matkaspordisektsioonid on ennast eriti elujulistena näidanud ja hooaja kestel sooritanud rea matkasid.

Suurenenud on aktiivsete matkaspordlaste arv. Mittetäielikele kokkuvõtetele tuginedes on märki «NSV Liidu matkaja» omajate arv ENSV-s 3700, III järgu matkaspordilasi 180, II järgu matkaspordilasi 54, I järgu — 3. Meistersportlasi matkaspordi alal Eesti NSV-s veel ei leidu. Matkaspordisektsioonid on moodustatud 64 tööstusettevõtte, asutuse ja õppeasutuse kehakultuurikollektiivide juures.

Kuid Eesti NSV-s toimub matkaspordialane tegevus peamiselt VSU-s «Kalev», kuna teised vabatahtlikud spordiühingud ei viljele matkaspordi peaaegu üldse.

Sellest tingituna ei ole ammandatud veel kõiki võimalusi, mida pakub matkamine sportlikuks ja poliit-kasvatuslikuks tööks. Spordiühingud «Spartak», «Tööjõureservid», «Jõud» ja «Dünamo» ei ole loonud matkaspordisektsioone ei oma kesknõukogude juurde ega algorganisatsioonides. Nendes ühingutes tegeldakse matkaspordiga juhuslikult ning plaanitult.

Arvestades eelmärgitult ja tuginedes NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjale nr. 136 3. juunist 1957. a.

k ä s i n :

1. Vabatahtlike spordiühingute vabariiklikel nõukogudel kõrvaldada eespool märgitud puudused matkasporditöös ja esitada 15. detsembriks 1957. a. konkreetseid kavade alal ettevõetavatest samudest. Samaks tähtjaks teatada Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee õppe-spordiosakonnale selle töötaja nimi, kellele on pandud matkaspordi viljeldamine spordiühingu nõukogus.

2. Linnade ja rajoonide kehakultuuri- ja spordikomiteedel organiseerida 15. jaanuariks 1958. a. — kus need puuduvad — komiteede juurde matkaspordisektsioonid.

3. Linnade ja rajoonide kehakultuuri- ja spordikomiteedel, vabatahtlike spordiühingute vabariiklikel nõukogudel:

a) lülitada sportlik matkamine massilise kehakultuuri- ja õppesporditöö plaani ja tagada ürituste elujulisus kulutuste ettenägemisega

aasta elarves. Arendada järgmisi matkavorme: massilised puhkepäeva-matkad, omaalgatuslikud lähi- ja kaugmatkad nii suvel kui talvel, õppe- ja treeningmatkad, kvalifikatsioonimatkad, matkajate õppekogu-nemised, võistlused, töö matkaklubides; seostada järgusportlaste-mat-kajate ettevalmistust spordialadega, nagu kergejõustik, sõudmine, suu-satamine, ujumine, ratsasport, sportmängud jne.;

b) laialdaselt populariseerida matkamist ja kohaliku ümbruse mat-kavõimalusi; kasutada selleks ajakirjanduse ja raadio abi ning orga-niseerida sellealaseid loenguid ja matkasportlaste ettekandeid;

c) töötada välja järgusportlaste ettevalmistuse plaanid matka-spordi alal, organiseerida kvalifikatsioonimatku teise, esimese järgu ja meistersportlaste ettevalmistamiseks;

d) lülitada linnade ja rajoonide võistluskalendritesse matkasporti-alaseid esivõistlusi ja matkasportlikke teatevõistlusi;

e) organiseerida seminare teise ja kolmanda raskuskategooria matkade rühmajuhitide ettevalmistamiseks;

f) läbi viia lühiajalised seminarid kolmanda järgu matkasportlaste ettevalmistamise programmi alusel kehakultuuriorganisatsioonide töötajatele;

g) töötada välja abinõud märkide «NSV Liidu matkaja» ja «Noor matkaja» omajate arvu suurendamiseks.

4. Paluda Eesti NSV Haridusministeeriumi ja Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomiteed, et noortega sooritatava koolivälise töö plaani lülitataks sportlikud matkad puhkepäevadel ja õppevaheajal ja et pedagoogidele ning pioneerijuhtidele kindlustatakse selles töös organisatsiooniline ning meetodiline abi.

Pidada vajalikuks, et pioneerilaagrite spordiinstruktoritele korralda-tavatel kursustel käsitletaks matkasportialaseid küsimusi ja et pioneeri-laagrites sooritatud matkade üle peetakse matkasportialaste eeskirjade kohast arvestust.

5. Paluda Eesti NSV Kultuuriministeeriumi, et Eesti Riikliku Kir-jastuse 1958. a. esimese poole plaani võetaks raamatuid ja brošüüre kolm nimetust, mis käsitlevad matkamarsruute ja matkaalast tehnikat, taktikat ning varustusprobleeme (vastava taskuraamatu näol). Näha ette kahe matka-alase plakati ilmumine 1958. a. maikuuks. Käsikirjad ette valmistada matkasportisektsiooni presiidiumil (sm. Kaskneem).

6. Paluda Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu Presiidiumi, et tema määrus 17. 03. 57. a., mis käsitleb massilist turismi- ja matkasporti-alast tööd töötajate hulgas, leiaks senisest tõhusamat täitmist algorga-nisatsioonides.

7. Paluda Eestimaa LKNÜ Keskkomiteed, et Keskkomitee büroo otsus 22. 03. 57. a., mis käsitleb matkasportialase töö organiseerimist komsomoliridades ja komsomoli rajoonikomiteede abil, leiaks täitmist algorganisatsioonides.

8. Vabariikliku matkasportisektsiooni presiidiumil ja ajakirjal «Kehakultuur» võtta ajakirja 1958. a. numbresse vähemalt 6 matka-spordialast artiklit.

9. Paluda Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomiteed, et ajalehed «Noorte Hääl» ja «Säde» ning ajakirjad «Noorus» ja «Pioneer» avaldaksid regulaarselt matka-alaseid artikleid.

10. Komitee õppe-spordiosakonnal koos vabariikliku matkasporti-sektsiooni presiidiumiga töötada välja organisatsioonilised abinõud

matkaspordi massidesse viimiseks. Selleks organiseerida 1958. aastal 1. jaanuarist kuni 1. novembrini kestev kollektiivide vaheline «Vabariiklik matkavõistlus», mille juhendis ette näha, et iga matkaja iga matkatud kilomeeter toob punkti võistleja kehakultuurikollektiivile. Paluda selle võistluse läbiviimiseks abi Eesti NSV Ministrite Nõukogult ja ELKNÜ Keskkomiteelt. Võitjaid kollektiive autasustada II ja III kategooria matkade võimaldamisega.

11. Kõigi matkaspordi käsitlevate juhendmaterjalide tutvustamiseks anda välja hiljemalt 15. jaanuariks 1958. a. tasuta levitatav, vastavaid materjale käsitlev brošüür tiraažiga 1500 eks. Käsikiri ette valmistada matkaspordisektsiooni presiidiumil 15. novembriks 1957. a.

12. Kinnitada ühiskondlike instruktorite, instruktorite, vanem-instruktorite, kohtunike ja järgusportlaste ettevalmistusplaanid 1958. a. Kontrolli käesoleva käskkirja täitmise üle panen sm. H e l l e r m a l e.

(B. TOLBAST)

Eesti NSV Ministrite Nõukogu j. a.
Kehakultuuri- ja Spordikomitee
esimees

Matkaspordialane ettevalmistus Eesti NSV-s 1958. a. linnade ja rajoonide osas

Linn või rajoon	Märki «NSVL matkaja»	III spordi- järk	II spordi- järk	I spordi- järk	Ühis- kondl. instr.	Noorem- instruk- torid	Instruk- torid	Vanem- instruk- torid	Kohtuni- kud
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rajoonid									
Abja	50	—	—	—	5	1	—	—	2
Antsla	50	—	—	—	5	1	—	—	2
Elva	80	6	—	—	6	1	—	—	4
Haapsalu	100	10	2	—	8	1	—	—	5
Harju	100	20	2	—	10	1	—	—	6
Hiumaa	100	10	—	—	10	1	—	—	6
Jõgeva	40	5	—	—	5	1	—	—	3
Jõhvi	100	10	—	—	8	1	—	—	2
Kallaste	40	—	—	—	4	1	—	—	4
Keila	50	6	—	—	4	1	—	—	2
Kilingi-Nõmme	40	—	—	—	5	1	—	—	5
Kingissepa	60	15	3	—	8	1	—	—	2
Kiviõli	100	10	—	—	12	1	—	—	5
Kose	50	10	3	—	4	1	—	—	5
Lihula	60	10	—	—	4	1	—	—	3
Mustvee	40	—	—	—	4	1	—	—	4
Märjamaa	80	15	4	—	10	1	—	—	2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Orissaare	80	15	—	—	10	1	—	—	3
Otepää	80	10	—	—	6	1	—	—	4
Paide	80	5	—	—	6	1	—	—	4
Põltsamaa	60	—	—	—	6	1	—	—	4
Põlva	50	6	—	—	4	1	—	—	2
Pärnu-Jaagupi	40	—	—	—	4	1	—	—	2
Rakvere	100	10	2	—	10	1	—	—	6
Rapla	50	5	—	—	4	1	—	—	3
Räpina	40	—	—	—	4	1	—	—	2
Suure-Jaani	40	—	—	—	4	1	—	—	2
Tapa	60	10	—	—	6	1	—	—	4
Tartu	40	5	—	—	4	1	—	—	4
Tõrva	60	5	—	—	5	1	—	—	4
Türi	60	5	—	—	5	1	—	—	2
Valga	80	10	2	—	10	1	—	—	3
Vastseliina	40	—	—	—	4	1	—	—	4
Viljandi	150	15	—	—	20	1	—	—	10
Võru	60	10	2	—	12	1	—	—	8
Väike-Maarja	80	12	6	—	10	1	—	—	6
Vändra	40	—	—	—	4	1	—	—	3
Vabariikliku alluvu- sega linnad									
Tallinn	800	120	30	8	80	30	15	3	40
Kohtla-Järve	120	20	—	—	20	3	—	—	10
Narva	100	10	2	—	10	2	—	—	10
Pärnu	100	10	2	—	10	2	—	—	10
Tartu	300	40	10	2	30	15	4	—	20
	3850	450	70	10	400	90	20	3	230

KÄSKKIRI

nr. 128 — 6. juulist 1957. a.

Omaalgatuslike matkajate teenindamise parandamisest
ÜAUKN TEV turismibaasides.

ÜAUKN Presiidiumi 1957. a. 1. veebruari määrusega «Ametiühinguorganisatsioonide töö parandamisest massilise matkamise arendamisel» kohustati Turismi-Ekskursiooni Keskvalitsust laiendada ja parandama omaalgatuslike matkajate teenindamist turismibaasides, organiseerima matka-alast konsultatsiooni ja avama matkavarustuse laenutamise punktid.

Ülalmärgitud määruse täitmiseks käsin:

1. Turismi-Ekskursiooni Valitsuste ülematel ja turismibaaside direktoritel (lisa I) valmistada ette kohad turismibaasides ja võtta vastu omaalgatuslikke matkajaid majandus-finantsplaanides ettenähtud ulatuses, samaaegselt ette nähes omaalgatuslike matkajate teenindamise laiendamist 1958. a.

Omaalgatuslike matkajate teenindamiseks ettenähtud kohti tuleb kasutada ainult vastavalt määratud otstarbele.

2. Turismibaaside direktoritel 1. augustiks 1957. a. rajada kohad omaalgatuslikele matkajaile kuuluvate telkide püstitamiseks, ehitada katusealused ja kolded toiduvalmistamiseks ning eraldada vajalikus koguses küttepuid. Seejuures tuleb jälgida sanitaar- ja tuletõrjeeeskirjade täitmist.

Nendes rajoonides, kus puuduvad spetsiaalsed pansionid, tuleb turismibaasi saabunud omaalgatuslikke autoturiste teenindada võrdsetel alustel teiste omaalgatuslike matkajatega, ja kus turismibaasi territoorium seda võimaldab, seal tuleb eraldada koht autole.

Juhul kui omaalgatuslikke matkagruppe pole võimalik turismibaasi vastu võtta vabade kohtade puudumise tõttu, osutada turismibaaside direktoreil neile abi oömaja saamiseks võõrastemajades, ühiselamutes ja mujal.

3. Määrata, et turismibaasid võtavad omaalgatuslikke matkajaid vastu matkalehe (matkaraamatu) esitamisel või ametiühinguorganisatsioonide, spordiühingute nõukogude, kehakultuuri- ja spordikomiteede, turismi-ekskursiooni valitsuste ja turismibaaside poolt väljaantud dokumentide esitamisel, mis on samaväärsed matkalehtedele.

Turismibaasidesse ja alpinismilaagritesse sõitvaid või sealt tagasi teel viibivaid turiste, matkajaid ja alpiniste teenindatakse turismibaasides võrdsetel alustel omaalgatuslike matkajatega, kui neil on olemas tuusik (või selle konts).

Reeglikohaselt võib omaalgatuslikele matkajaile võimaldada turismibaasis viibimise kuni viie päeva kestel.

4. Määrata, et omaalgatuslikud matkajad võivad soovi korral ööbida turismibaasi ruumides või telkides, süüa turismibaasi sööklas, kasutada ekskursioonilist teenindamist, kusjuures tasumine toimub sularahas turismibaasi majandus-finantsplaanis ettenähtud hindade järgi. Omaalgatuslike matkajate toitlustamine võib toimuda kas kogu päevaratsiooni või ainult hommikueine, lõunatoidu või õhtusöögi ulatuses.

Turismibaasides oma telkides elavad omaalgatuslikud matkajad maksavad turismibaasile olustikulise teenindamise eest 2 rubla ööpäevas inimeselt, kasutades võrdsetel alustel turismibaasis viibivate turistidega kõiki kultuur-olustikulise teenindamise teenuseid (meditsiiniline teenindamine, matkaalane konsultatsioon, raamatukogu, kultuur- ja spordiinventar, loengud, hoiuruum, dušš, kuum vesi jms.).

Vabade kohtade olemasolu korral turismibaaside direktoreil võimaldada omaalgatuslikel matkajail tariifikohase tasu eest sõitmine turismibaasi autobussides ja kaatritel.

5. Lubada turismibaaside direktoreil rajoonides, kus puudub kaubandusvõrk, väljastada eranditult matka otstarbeks üksikutel juhtudel omaalgatuslikele matkajaile sularaha eest toiduaineid kinnitatud päevanormi ulatuses.

6. Omaalgatuslike matkajate majutamine (kaasa arvatud ka oma telkides elavad matkajad) vormistatakse tavalises korras turismibaasi dispetšeri kaudu.

Turismibaasi majutatud omaalgatuslike matkajate suhtes rakendatakse turismibaasis kehtivaid sisekorra eeskirju.

7. Kõikides turismibaasides anda konsultatsiooni Turismi-Ekskursiooni Keskvalitsuse ja turismibaasi lähikonnas kulgevate omaalgatuslike marsruutide kohta.

Konsultatsiooni andmiseks tuleb turismibaasides koostada soovitatavate marsruutide ja ekskursiooniobjektide kirjeldused ning handida teatmelisi andmeid lähimate turismibaaside ja ööbimiskohtade, transpordivahendite (rongide, autobusside, laevade sõiduplaanid, piletihinnad jms.), muuseumide, postiasutuste, hoiukassade, autoturistide pansionide, bensiinijaamade, töökodade jms. kohta (aadressid ja lahtioleku ajad).

8. Kohustada turismi-ekskursiooni valitsuste ülemaid ja turismibaaside direktoreid organiseerima 1. augustiks 1957. a. turismibaasides matkavarustuse laenutamise punktid (lisa 1), rakendades kõik vahendid matkajaile laenutatava inventari ja varustuse otstarbekohase kasutamise ja nõuetekohase hoidmise tagamiseks.

Kinnitada matkavarustuse laenutamise eeskirjad ja üüri määrad (lisa 2 ja 3).

* * *

Kohustada UAUKN turismi-ekskursiooni valitsuste ülemaid ja turismibaaside direktoreid informeerima kohalikke ametiühinguorganisatsioone, ametiühingute vabatahtlikke spordiühinguid ja matkasektsioone sellest, et turismibaasid võtavad vastu omaalgatuslikke matkajaid ja laenutavad matkavarustust.

V. ORFANITSKI
UAUKN Turismi-Ekskursiooni
Keskvalitsuse ülem

UAKN Turismi-Ekskursiooni Kesksvalitsuse käskkirjale nr. 128 — 6. juulist 1957. a.

UAKN TURISMI-EKSKURSIONI KESKVALITSUSE TURISMI-BAASIDE NIMEKIRI, KUS TEENINDATAKSE OMAALGATUSLIKKE MATKAJAJD NING LAENUTATAKSE MATKAVARUSTUST

Märkused: 1. Turismibaasid, kus on matkavarustuse laenu-tamise punkt, on trükitud poolrasvase kirjaga.

2. Praktilistel kaalutlustel on turismibaaside aadressid toodud vene keeles.

- Adler — (30 km Sotšist) — курорт Адлер, Краснодарский край.
- Aegviidu-Nelijärve — 56 km Tallinnast.
- Ai-Petri — ööbimiskoht Ai-Petri mäel, 25 km Jaltast, Крымская область, УССР.
- Ažarõ — ööbimiskoht Suhhumi sõjateel 87 km Suhhumist, Абхазская АССР.
- Alagir — (sõita Darg-Kohi jaamani Ordžonikidze raudteel ja edasi linnalähedase rongiga või autobussiga Alagirini) — г. Алагир, Ущельская улица, д. 12, Северо-Осетинская АССР.
- Artõbaš — (Teateid saab Biiski turismibaasist — г. Бийск, Садовая улица 3.) — сел. Артыбаш, Горно-Алтайская область. Алтайский край.
- Alušta — (54 km Simferopolist) — курорт Алушта, Красноармейская улица 9.
- Arhipo-Ossipovka — (sõita Novorossiiski jaamani ja edasi umbes 100 km autobussil Arhipo-Ossipovkani) — сел. Архипо-Осиповка, Геленджикский район, Краснодарский край.
- Aše — (sõita Põhja-Kaukaasia raudteel Aše peatuseni) — сел. Аше, Лазаревский район, Краснодарский край.
- Babuk-Auul — (45 km Dagomõsi jaamast Põhja-Kaukaasia raudteel) сел. Бабук-Аул, Лазаревский район, Краснодарских край.
- Bakuu — г. Баку, парк имени Низами.
- Bakuriani — курорт Бакурнани, Боржомский район, Грузинская ССР.
- Batumi — г. Батуми, улица Пушкина 114.
- Bahtšisarai — г. Бахчисарай, улица Шмидта 40.
- Biisk — г. Бийск, Заречье, Садовая улица 3. Алтайский край.
- Boržomi — Боржоми-парк, плато имени 26 комиссаров, Грузинская ССР.
- Borodino — Borodino jaam, Kalinini raudteel (3 km jaamast, 12 km Možaiski linnast)
- Bardzia — (32 km Aspindzast) — Аспиндзский район, Грузинская ССР.
- Gagra — курорт Гагра, улица Сталина 42.
- Gelendžik — (sõita Novorossiiski jaamani, edasi turismibaasini 42 km autobussiga) — курорт Геленджик, Краснодарский край.

- Gorelnik** — (sõita Alma-Ata jaamani ja edasi 18 km autobussiga Medeooni. Medeooost 3 km jalgsi) — урочище Горельник, Казахская ССР.
- Gorki** — г. Горький, Краснофлотская улица 52.
- Gori** — г. Гори, улица Ленина 45.
- Guzeripl** — (46 km Hadžohast) — сел. Гузерипль, Тлуський район, Краснодарский край.
- Dolina Narzanov** — turismibaas 32 km Kislovodskist.
- Dombaiskaja Poljana** — (turismibaas 26 km Teberdast) — Клухорский район, Ставропольский край.
- Erevan** — г. Ереван, Норк, туристская база.
- Zaki** — (ööbimiskoht Pokski mäekuru juures) — Северо-Осетинская АССР.
- Zaromag** — (60 km Adagiri linnast) — сел. Заромаг, Садонский район, Северо-Осетинский АССР.
- Zvenigorod** — г. Звенигород, улица Лермонтова 38.
- Zeljonõi Mõs** — (9 km Batumist) — курорт Зеленый Мыс, Аджарская АССР.
- Zugdidi** — Зугдиди, улица Руставели 141, туристская база, Грузинская ССР.
- Имени лooduskaitseala** — (sõita Miassi linnani Lõuna-Uraali raudteel) г. Миасс, Челябинская область.
- Issõki (järv)** — (sõita Alma-Ata jaamani ja edasi autobussiga 57 km läbi Issõki küla turismibaasi vahepeatuskohani, sealt 3 km jalgsi) село Иссык, Алма-Атинская область, Казахская ССР.
- Kalaki** — (ööbimiskoht Mamissonski mäekuru juures 77 km Alagirist) Северо-Осетинская АССР.
- Kaurovka-Slobodskaja** — Turismibaas Tšusovaja jõe kaldal 2,5 km Kaurovka jaamast Sverdlovski raudteel.
- Kahhovka Novaja** — г. Новая Каховка, ул. Карла Маркса 18.
- Kislovodsk** — г. Кисловодск, просп. Сталина 5, ул. Желябова 5.
- Krasnaja Poljana** — (56 km Adleri linnast) — село Красная Поляна, Адлерский район, Краснодарский край.
- Krasnodar** — г. Краснодар, Комсомольская улица 46/1
- Krasnojarski** — sõita Jenissei jaamani Krasnojarski raudteel ümberistumisega Krasnojarskis.
- Kutaissi** — г. Кутаиси, ул. Сталина 17.
- Lvov** — г. Львов, Комсомольская ул. 7.
- Lissitsõ** — (sõita Kalinini linnani ja edasi 31 km kaatril Volgat mööda turismibaasini) — село Лисицы, Оршинский район, Калининская область.
- Mazeri** — ööbimiskoht Svatenis, 20 km Mesti.
- Mestia** — село Местиа, Местинский район, Грузинская ССР.
- Mukatševo** — г. Мукачево, Закарпатская обл. УССР, ул. Сталина 63.
- Mtsheta** — (Gruusia sõjateel 25 km Tbilisist) г. Мцхета, Грузинская ССР.
- Naltšik** — г. Нальчик, ул. Сталина 3.
- Novõi Afon** — (27 km Suhhumist) — Курорт Новый Афон, Абхазская АССР.
- Novo-Mihhailovka** — село Ново-Михайловка, Туапсинский район Краснодарский край.

- Ordžonikidze** — г. Орджоникидзе, Северо-Осетинская АССР, Ростовская улица 11.
- Pasanauri** — (Gruusia sõjateel 101 km Tbilisist) — село Пасанаури, Душетский район, Грузинская ССР.
- Pitšvnari** — (130 km Naltšikist) село Пичвнари, Эльбрусский район, Кабардино — Балкарская АССР.
- Priozersk** — (sõita Priozerski jaamani Oktoobri raudteel ja edasi 6 km kaatril mööda Vuoksa jõge turismibaasini) — г. Приозерск, Ленинградская область, поселок Яркое.
- Pitsunda** — (25 km Gagrõst) — мыс Пицунда, Гарский район.
- Puškinski Zapovednik** — (sõita Ostrovi jaamani Oktoobri raudteel ja edasi 57 km autobussiga turismibaasini) село Воронич, Пушкиноградский район, Псковская область.
- Pjatigorsk** — г. Пятигорск, улица Кирова 38.
- Rahhov** — г. Рахов, улица Сталина 53.
- Repino** — (sõita Leningradini ja edasi Soome vaksalist elektrirongiga Repinoni) — Репино, Ленинградская обл. Приморский проспект 14.
- Riia** — г. Рига, улица 13 Января 3.
- Roki** — ööbimiskoht Rokski mäekuru juures, 85 km Gorist, Gruusia NSV.
- Sairme** — (24 km Majakovskist) — курорт Саирме, Маяковский район, Грузинская ССР.
- Betšo põhjapoolne ööbimiskoht** — Betšo mäekuru juures, 9 km Pitšv-narast.
- Kluhori põhjapoolne ööbimiskoht** — Kluhori mäekuru juures, 28 km Teberdast, Stavropoli kraisis.
- Seligeri (järv)** — (sõita Ostaškovi jaamani Kalinini raudteel ja edasi 26 km aurikuga jõge mööda turismibaasini) — Новые Ельцыы Осташковский район Калининская обл.
- Sigulda** — (52 km Riias) — г. Сигульда, Латвиская ССР.
- Simferopol** — г. Симферополь, улица Шмидта 3.
- Sokolinoje** — (32 km Bahtšisaraist) село Соколиное, Куйбышевский район, Крымская обл. УССР.
- Sotši** — г. Сочи, улица Войкова 46.
- Suhhumi** — г. Сухуми, ул. Челюскинцев 10.
- Shodnja** — (29 km Moskvast Shodnja jaama Oktoobri raudteel) Октябрьская ул. 10.
- Tallinn** — Pikk t. 71.
- Tbilisi** — г. Тбилиси ул. Саба — Сулхана 11.
- Teberda** — (sõita Batalnašinski jaamani Ordžonikidze raudteel ja edasi 105 km autobussiga Teberdani — курорт Теберда, Ставропольский край.
- Tumanjan** — станция Туманян Закавказской жел. дорогой.
- Užgorod** — г. Ужгород, Закарпатская обл. Советская ул. 18.
- Hosta** — (sõita Hosta jaamani, sealt 1 km turismibaasi) курорт Хоста, Краснодарский край.
- Hadžoh** — (sõita Beloretšenski jaamani Põhja-Kaukaasia raudteel ja edasi linnalähedase rongiga Hadžohi jaamani) — станция Каменномоетская, Тульский район, Краснодарский край.

Tsei — (54 km Alagiri linnast) — Цейское ущелье, Садонский район, Северо-Осетинская АССР.

Tšeremenetski (järv) — (sõita Luuga linnani ja edasi 22 km autobussiga) — почтовое отделение Гогубкова, Лужский район, Ленинградская область.

Tšornaja Retška — Riiklik Krimmi looduskaitseala, 17 km Aluštast.

Sovi — (sõita Kutaiski jaamani ja edasi 147 km autobussiga Sovini) — курорт Шови, Грузинская ССР.

Kluhori lõunapoolne ööbimiskoht — Kluhori mäekuru juures, Gruusia NSV 107 km Suhuumist.

Jalta — г. Ялта, улица Чехова 8.

Jassinja — станция Ясиня, Закарпатская область, УССР.

Peale turismibaaside juures asuvate varustuse laenutamise punktide on niisugused punktid ka turismi-ekskursiooni valitsuste juures:

Moskva TEV — Москва, Рабочая ул. 11 кпуб туристов.

Leningrad TEV — Ленинград, Бульвар Профсоюзов 19.

Ukraina TEV — Киев, ул. Ленина 8.

Uraali TEV — Свердловск, Пушкинская ул. 10.

Kasahhi TEV — Alma-Ata, ул. К. Маркса 43.

Matkavarustuse üüri määrad
 ÜAÜKN Turismi-Ekskursiooni Keskvalitsuse turismibaaside varustuse
 punktides

Eseme nimetus	Laenutustasu ööpäevas (rbl.)
1. Matkatelk	2.50
2. Seljakott	— .50
3. Suusaülikond	1.—
4. Tormiülikond	1.50
5. Tormikuub	1.—
6. Magamiskott (vatist)	1.50
7. Rautatud mägisaa pad	2.50
8. Suusasaapad (kunstnahast tallaga)	2.—
9. Katelok	— .10
10. Alpikirka	— .35
11. Alpirõngas	— .10
12. Välipudel	— .10
13. Alpikõis	— .60
14. Matkakirves	— .10
15. Kompass	— .10
16. Suusad sidemete ja keppidega	1.—
17. Lahtivõetavad süstad päästevahenditega	3.—
18. Rahvapaadid päästevahenditega	6.—

ÜAÜKN TURISMIBAASIDE VARUSTUSE LAENUTAMISE PUNKTIDEST MATKAVARUSTUSE LAENUTAMISE EESKIRJAD

1. Turismibaaside varustuse laenutamise punktides olemasolev matkavarustus on ette nähtud ajutiseks kasutamiseks töötajate poolt korraldatavatel kaugmatkadel ja puhkepäevamatkadel ning antakse välja üksikmatkajaile ja matkagruppidele ametiühinguorganisatsioonide taotluste põhjal sularaha eest.

2. Matkavarustus antakse välja matkaja kirjaliku avalduse põhjal, mis esitatakse koos passiga. Laenutamise üür tuleb tasuda ette kogu kasutamise aja eest. Kirjalikus kohustuses laenutaja kohustub varustuse tagastama määratud tähtjaks ja täiesti korrasolevana.

Organisatsioonide poolt matkagruppidele taotletud matkavarustus antakse välja varustuse õigeaegset tagastamist kinnitava kohustuskirja ja varustuse vastuvõtja nimele väljaantud volituse põhjal, mis-sugused dokumendid peavad olema alla kirjutatud organisatsiooni juhataja ja pearaamatupidaja poolt. Laenutamise üür tuleb tasuda ette.

3. Ennetähtaegsel varustuse tagastamisel kasutamata päevade eest üüri tagasi ei maksta.

4. Üksikmatkajaile ja organisatsioonidele antakse varustuse väljastamisel üks eksemplar saatelehest ja kviitung sissemakstud summa kohta.

Saatelehele märgitakse varustuse vastuvõtva isiku perekonna-, esija isanimi, passi number ja seeria, passi väljaandmise aeg ja koht, elukoht ning töökoht või õppeasutus.

5. Tagastamise tähtaja möödalaskmisel esimese 15 päeva kestel võetakse tasu üürimäära kahekordses suuruses. Pärast selle tähtaja möödumist nõutakse sisse kohustusallkirja andnud isikult või organisatsioonilt tagastamata varustuse täielik väärtus.

Märkus: Kui matkavarustuse õigeaegne tagastamine polnud võimalik kaaluvail põhjusil, mida kinnitavad dokumendid, siis esimesed 15 päeva pärast tähtaja möödumist maksustatakse üürimäära ühekordses suuruses.

6. Varustuse laenutamise punktile tagastatav matkavarustus peab olema hoolikalt kuivatatud ja puhastatud. Ükski selle eseme juurde kuuluv detail (nöör, pannal, aas, rihtm jms.) ei tohi puududa. Varustuse laenutamise punktile kuuluvate esemete vahetamine teiste vastu on keelatud.

7. Ajutiseks kasutamiseks võetud eseme kahjustamisel või kaotamisel üksikisik või organisatsioon kannab kõik kulud seoses selle eseme parandamisega või asendamisel uuega.

8. Juhul kui üksikisik või organisatsioon keeldub tähtaja möödalaskmise, varustuse kahjustamise või kaotamise puhul ettenähtud summat tasumast, siis koostatakse akt, millele kirjutavad alla asjaomane isik või organisatsiooni esindaja ja varustuse laenutamise punkti töötaja. Seejärel nõutakse tasumisele kuuluv summa sisse seaduses ettenähtud korras.

JUHEND

matkaspordialase töö korraldamiseks rajoonides

Matkaspordi organisatsioonilise taseme tõstmiseks rajoonides tuleb organiseerimisega tegeleval töötajal:

- a) selgitada kohaliku matkaspordialase töö olukord;
- b) luua kontakt kohalike elanikega, kes tunnevad või peaksid huvi tundma matkaspordi vastu;
- c) kohapeal käimiseks leida aega 2—3 päeva, mille kestel tuleb valida rajooni matkaspordisektsiooni presiidium ning moodustada matkaspordisektsioon vähemalt rajooni ühes tööstusettevõttes ja ühes koolis;
- d) rajooni matkaspordi presiidium lasta kinnitada rajooni kehakultuuri- ja spordikomitee käskkirjaga;
- e) jätta kohale ärakiri käesolevast juhendist ja selles mainitud muudest materjalidest (käskkirjad, bülletäänid, jne.);
- f) pärast kohalkäimist pidada valitud presiidiumiga ühendust kirja teel ja ka muul viisil, jätta kohale ka vabariikliku matkaspordisektsiooni presiidiumi aadress (Tallinn, Lai 34);
- g) omada alati käepärast andmeid antud rajooni matkaspordialase töö kohta (seksioonid, aktivistid, järgusportlased, märgikandjad, jne.).

Matka-alase töö eest rajoonides vastutavad:

- a) ENSV haridusministri käskkirja alusel ja rajooni (linna) haridusosakonna poolt määratud turismi-ekskursioonialase töö eest vastutaja rajoonis (linnas). Nimet. töötaja nime saab teada Laste Turismi-Ekspeditsiooni Jaamast (telefon — Tallinn, 418-46) või rajooni (linna) haridusosakonnast;
- b) kehakultuuri ja matkaspordi eest vastutav töötaja ELKNU rajooni-(linna-)komitees;
- c) rajooni (linna) kehakultuuri- ja spordikomitee esimees (vt. ENSV Spordisektsioonide Nõukogu informatsioonibülletään nr. 1);
- d) antud rajoonis (linnas) asuva tugevama spordiühingu kohaliku nõukogu esimees (informatsiooni saab kohalikust komsomoli- või kehajooni-(linna-)komitees;

Matkaspordialase töö eest vastutavad töötajad koolides:

- a) kooli direktor;
- b) kehalise kasvatuse õpetaja;
- c) turismi-ekskursioonialase töö eest vastutav töötaja koolis (isiku nime saab teada rajooni (linna) haridusosakonnast).

Matka-alase töö eest asutustes ja ettevõtetes vastutavad:

- a) ametiühingu kohaliku komitee esimees;
- b) komsomoli-algorganisatsiooni sekretär;
- c) kehakultuurikollektiivi esimees.

Rajooni matkaspordisektsiooni presiidiumi (kui ka asutuse, ettevõtte või kooli matkaspordisektsiooni büroo) valimistel lähtuda põhimõttest, et valitud isikud:

- a) omaksid tahet ja huvi organisatsioonilise tööga tegelemiseks;
- b) armastaksid ise tegelda matkaspordiga või oleksid sellest huvitatud;
- c) mõistaksid oma ülesandeid matkaspordi arendamisel.

Rajooni matkaspordisektsiooni presiidiumi töö korraldamise põhimõtted:

a) koosseis 5—7 isikut, kellede hulgast valida esimees, aseesimees, sekretär, marsruutide komisjoni esimees (matkalehtede väljaandmine ning järkude vormistamine), org.-masstöö komisjoni esimees (matkamise propaganda, matkaspordisektsioonide moodustamine kehakultuurikollektiivides, arvestuslike puhkepäevamatkade organiseerimine). Vajaduse korral võib mõned ametkohad ühendada;

b) presiidiumi koosolekute korrapärasus (üks või kaks korda kuus) kindlatel nädalapäevadel;

c) töö plaanipärasus (poolaasta tööplaan);

d) vastuvõetud otsuste täitmise kontroll (sekretäri ülesanne);

e) oma kohustustesse passiivselt suhtuvate isikute kustutamine presiidiumi koosseisust presiidiumi vastava otsusega (alus: Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee käskkirj nr. 45, 1. veebruarist 1955. a.);

f) raskemates küsimustes konsulteerimine kompetentsete isikute ja asutustega (Vabar. Matkaspordisektsiooni presiidium, Tallinn, Lai 34; VSÜ «Kalev» Matkaklubi, Tallinn, Pärnu mnt. 41);

g) vajalikud kaustad:

1) presiidiumi koosolekute protokollid

2) matkalehtede väljaandmise alused

3) vormistamiseks tagastatud matkalehed

4) matkapäevikute nimekiri

5) aktivistide kartoteek

6) juhendmaterjalid (pleenumi otsus 24. veebruarist 1957. a., märgi «NSVL matkaja» nõuded, järgunõuded jne.)

7) teatmelised materjalid (rajoonis tegutsevad matkaspordi sektsioonid, nende esimehed, märgikandjate arv, järgusportlased jne., analoogilised andmed ENSV ja NSV Liidu kohta).

Tööplaani võtta järgmised üritused:

- a) propagandaõhute korraldamine;
- b) arvestuslike puhkepäevamatkade korraldamine;
- c) tuusikute hankimine arvestuslikele marsruutidele (Viljandisse jne.);

- d) varustusküsimuste lahendamine;
- e) kohalike kokkutulekute organiseerimine suvevaheaja avamise ja lõpetamise puhul;
- f) vabariiklikust kokkutulekust osavõtt;
- g) «Noorte Hääle» matkavõistlusest osavõtt.

Organisatsioonilise töö paremaks korraldamiseks tutvuda ENSV Spordisektsioonide Nõukogu otsustega, mis on avaldatud informatsioonibülletäänides.

«Kinnitan»

(A. Vaiksaar)

Eesti NSV Ministrite Nõukogu j. a.
Kehakultuuri- ja Spordikomitee
esimehe asetäitja

12. nov. 1957. a.

Üle-eestiline matkavõistlus (ÜEM) ajakirja «Kehakultuur» rändkarikale

JUHEND

I. Eesmärk

1. Matkamise kui aktiivse puhkuse populariseerimine ja süvendamine Eesti NSV töötajate, tööliste ning õppivate noorte hulgas.

2. NSVL MN j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjas nr. 136/03.06.57, Eesti NSV MN j. a. Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkirjas nr. 415/1. nov. 57, Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi määruses 1. veebruarist 1957. a., Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu Presiidiumi määruses 17. maist 1957 ja Eestimaa LKNÜ Keskkomitee büroo otsuses 22. märtsist 1957. a. tähistatud otsuste ja nõuete elluviimise abistamine.

3. Eesti ja vennasvabariikide looduse, ajaloo, kultuurielu ning rahvamajanduse mitmekülgne tundmaõppimine.

4. Märkide «NSVL matkaja» (NLM) ja «Noor matkaja» (NM) norminõuete, samuti matkaspordiala spordijärkude täitmisele õhutamise.

5. Parimate matkasporti viljeldavate Eesti NSV rajoonide, kehakultuurikollektiivide ja matkajate selgitamine.

II. Võistluse läbiviimise aeg

6. Võistlus toimub 1958. a. 1. jaanuarist kuni 30. oktoobrini.

III. Osavõtjad

7. Võistlusest võivad osa võtta kõikide Eesti NSV asutuste, töösusettevõtete ja õppeasutuste kehakultuurikollektiivid ning ametiühingute ja komsomoliorganisatsioonid piiramata arvu matkarühmadega. Iga matkarühma miinimumsuurus on neli osavõtjat. Matkarühmasid võib koostada nii mees-, nais- kui ka segavõistkondadena.

IV. Võistluste tingimused

8. Võistkond valib matkamarsruudi ise. Põhiliselt peab marsruut puhkepäeva-, märke «NSVL matkaja» ja «Noor matkaja» taotlevate ning I kategooria matkade puhul kulgema mööda Eesti NSV territooriumi, osaliselt võib see haarata ka naabervabariikide territooriume (kuni 33% kogu matka kilomeetrite arvust).

9. Võistlusarvestusse lähevad jalgsi, jalgratastel, paatidel, süstadel, suuskadel, mootorrattastel ja autodel sooritatud matkad.

10. Võistlusel arvestatav matk peab olema vormistatud eeskirjade kohaselt linna (rajooni) kehakultuuri- ja spordikomitees või vabatahtliku spordiühingu kohalikus nõukogus või Vabariiklikus Laste Turismi-Ekskursiooni Jaamas. Samuti lähevad arvestusse matkad, mis on sooritatud määruse «Märgi «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» väljaandmiseks» alusel. Võistlusega saavutatud punktid fikseerib rajooni võistlust organiseeriv kohtunikekogu pärast võistkonnalt eeskirjadekohase aruande saamist.

11. Võistkond võib võistlusaasta kestel sooritada piiramata arvu matkasid.

12. Oma kollektiivile toob punkte ka see võistleja, kes sooritab matka mõne teise kollektiivi, matkarühma või võistkonna koosseisus.

13. Võistluse tulemuse arvestus lähtub põhiliselt järgnevast: Iga võistleja poolt matkamisel läbitud kilomeeter annab ühe punkti. (Näiteks kui võistkond, mille koosseisus on 13 matkajat, läbib võisteldes 110 kilomeetrit, toob võistkond oma kollektiivile $13 \times 110 = 1340$ punkti).

Olenevalt matka raskusest kuulub punktide arv korrutamisele alamal märgitud raskusteguriga:

Matka liik	Raskustegur
I raskuskategooria matk	1,2
II " "	2,0
III " "	4,0

Olenevalt matka moodusest kuulub punktide arv korrutamisele alamal märgitud moodusteguriga:

Matka moodus	Moodustegur
Suusamatk	2,0
Paadimatk	1,5
Süstamatk	2,0
Jalgsimatk	1,0
Jalgrattamatk	0,3
Mootorrattamatk	0,2
Automatk	0,15

(Näiteks kui eelnevas toodud 110-kilomeetrine, 13 osavõtjaga matk toimus II raskuskategooria paadimatkaga, saab kollektiiv, kuhu võistkond kuulus,

$$13 \times 110 \times 2 \times 1,5 = 4290 \text{ punkti}).$$

14. Kõik sama kehakultuurikollektiivi liikmete poolt saavutatud

punktid liidetakse seisuga 30. oktoober 1958. a. ja saadud punktide arv, jagatuna antud asutise (ettevõtte, kooli) töötajate (õpilaste) arvuga seisul 30. juuni 1958. a., määrab kollektiivi paremusjärjestuse.

15. Kui võistlev matkarühm matkamisel ei rahulda käesolevas juhendis p. 3 märgitud võistluse eesmärgi nõudeid, võidakse teda rajooni (linna) või peakohtunikekogu poolt võistluse esikohtade taotlejate hulgast välja jätta.

V. Võistluse juhtimine

16. Võistluste üldjuhtimist teostab Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee õppe-spordiosakond koos Vabariikliku Matkaspordisektsiooniga. Võistluste juhtimiseks ja võitjate selgitamiseks moodustatakse peakohtunikekogu, kuhu kuulub Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee, Vabariikliku Matkaspordisektsiooni Presiidiumi, Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu, ELKNU, ETA, Tallinna Matkaspordisektsiooni Presiidiumi, Vabatahtlike spordiühingute nõukogude, Laste Turismi-Ekskursiooni Jaama, Eesti Raadio, Tallinna Televisiooni-studio, ajalehtede «Rahva Häääl», «Noorte Häääl», «Molodjož Estonii» ja ajakirjade «Kehakultuur» ning «Noorus» esindajad ja vajalikul arvul tehnilisi töötajaid.

17. Igas vabariikliku alluvusega linnas ja rajoonis moodustatakse kohaliku kehakultuuri- ja spordikomitee poolt ÜEM linna või rajooni kohtunikekogu, kuhu kuuluvad vastava kehakultuuri- ja spordikomitee, rajooni matkaspordisektsiooni presiidiumi, komsomoli rajoonikomitee, ametiühingu, ajakirjanduse, tugevama matkaspordikollektiivi, pedagoogide jne. esindajad. Kohtunikekogud töötavad Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt kinnitatud ühtse tööjuhendi alusel.

VI. Tulemuste arvestamine

18. Iga kalendrikuu 20. kuupäevaks (alates veebruarikuust 1958. a.) esitavad võistlevad kollektiivid rajooni (linna) kohtunikekogule andmed sooritatud matkade ja kollektiivi liikmete poolt kogutud võistluspunktide kohta. Rajooni kohtunikekogu kontrollib andmete tõepärasust ja teatab paremusjärjestuse ning koondandmed iga kuu 25. kuupäeval peakohtunikekogule. Aruanne ja rajoonide järjestus (ning paremate kollektiivide ja matkajate tähistus) avaldatakse keskajalehtedes ja raadios iga kuu viimasel kuupäeval.

19. Võistluse lõpptulemused (parimad kollektiivid rajoonis ja vabariigis, parimad matkajad rajoonis ja vabariigis) teatatakse ajakirjanduses (kesk- ja rajoonide) ja raadios novembri lõpul 1958. a.

VII. Autasustamine

20. Vabariigi ulatuses ÜEM-võistluses esikohale tulnud kehakultuurikollektiivi autasustatakse ajakirja «Kehakultuur» rändkari-kaga. Samal võistlusel saavutatud parimate tulemuste eest autasustatakse kolme parimat kehakultuurikollektiivi Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt diplomite, vimpli ja järgmiste rahaliste auhindadega (rublades):

Koht	Kui vastavas asutuses või ettevõttes töötas või õppis 30. juunil 1958. a.			
	Kuni 100	101—250	251—500	üle 500
I auhind	5000	7000	10 000	12 000
II „	3000	4000	5 000	6 000
III „	1500	2000	3 000	4 000

21. Saadud auhind tuleb kasutada võitnud matkakollektiivi suva kohaselt II või III kategooria matkade finantseerimiseks või matkavarustuse hankimiseks.

22. Parim matkakollektiiv rajoonis autasustatakse diplomi ja vimpliga ning (arvuliselt vähemalt 13 osavõtjat) suunatakse rajooni kehakultuuri- ja spordikomitee summade arvel 1959. a. vabariiklikule matkasportlaste esivõistlusele. Seda autasustust rakendatakse ainult sel puhul, kui rajoonis võistles vähemalt kolm kollektiivi.

23. Iga rajooni käesoleva võistlusega selgitatud kõige parem matkaja suunatakse 1959. a. Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee summade arvel raskema kategooria matkale kas Karjalasse või Koola poolsaarele (talvematkale) või Karpaatidesse (suvel).

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
juures asuva
Kehakultuuri- ja Spordikomitee
õppe-spordiosakond

Eesti NSV Matkaspordisektsiooni
presiidium

SISUKORD

	Lk.
1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee käskkiri nr. 40, 11. veebruaril 1957. a.	3
2. Matkasordi järgunõuded	4
3. Matkade raskuskategooriate määramine	6
4. Teise järgu sportlase ettevalmistamise kava matkasordis	8
5. Kolmanda järgu sportlase ettevalmistamise kava matkasordis	10
6. Matkasordi ajutised võistlusmäärused	13
Võistluste liigid	14
Võistlustest osavõtjad	15
Kohtunikekogu	16
Võistluste läbiviimise kord	18
Matkasordi võistluste takistuste näitlik loetelu	21
Takistuste ületamise tehnika hindamine ja karistuste süsteem	22
Stardi, finiši ja kontrollpunktide näitlik paigutus	24
Stardi, finiši ja looduslike takistuste näitlik paiknemine matkatehnika võistlustel	25
7. Matkasordi võistluste tüüpjuhend	26
8. Metoodilised juhised matkasordi võistluste korraldamiseks	28
9. Massilise matkamise edasise arendamise abinõudest Nõukogude Liidus (NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe käskkiri nr. 136, 3. juunist 1957. a.)	31
10. Määrus märgi «Noor matkaja» ja «NSVL matkaja» väljaandmiseks	36
11. Juhend sportlike matkade organiseerimise korrast ja nende organiseerijate, juhtide ning osavõtjate kohustustest	38
12. Seminari programm I raskuskategooria suusamatkadest osavõtjaile (10 tundi)	46
13. Seminari programm I raskuskategooria mägi-jalgsimatkadest osavõtjaile (12 tundi)	47
14. Seminari programm I raskuskategooria veematkadest osavõtjaile (10 tundi)	49

15. Seminari programm I raskuskategooria jalgrattamatkadest osavõtjatele (12 tundi)	51
16. Matka arvestusdokumendid	52
17. Instruksioon matkaspordi marsruutkomisjonidele	55
18. Instruksioon matkaspordi kvalifikatsioonikomisjonile	63
19. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee käskkiri 1. nov. 1957. a., nr. 415 (Matkaspordi edasisest arendamisest Eesti NSV-s)	70
20. Matkaspordialane ettevalmistus Eesti NSV-s 1958. a. linnade ja rajoonide osas	73
21. ÜAÜKN Turismi-Ekskursiooni Keskvalitsuse käskkiri nr. 128 — 6. juulist 1957. a. (Omaalgatuslike matkajate teenindamise parandamisest ÜAÜKN TEV turismibaasides)	75
22. ÜAÜKN Turismi-Ekskursiooni Keskvalitsuse turismibaaside nimekiri, kus teenindatakse omaalgatuslikke matkajaid ning laenutatakse matkavarustust	77
23. Matkavarustuse üüri määrad ÜAÜKN Turismi-Ekskursiooni Keskvalitsuse turismibaaside varustuse punktides	81
24. ÜAÜKN turismibaaside varustuse laenutamise punktides matkavarustuse laenutamise eeskirjad	82
25. Juhend matkaspordialase töö korraldamiseks rajoonides	83
26. Üle-eestiline matkavõistlus (ÜEM) ajakirja «Kehakultuur» rändkarikale. J u h e n d	86

Ladumisele antud 20. I 1958. Trükkimisele
antud 12. IV 1958. Paber 54×84 , $\frac{1}{16}$.
Trükipoognaid 5,75. Formaadile 60×92
kohaldatud trükipoognaid 4,72. Trükiarv
1500. MB-01864. Tellimise nr. 165.
Trükikoda „Bolševik”, Viljandi,
V. Kingissepa t. 31.

TÜ RAAMATUKOGU

10300014899670

TASUTA

A-22074